წელიწადი მეორე — ფასი 7 კაპ. — შაბათი, 18 ღვინობისთვე 1916 წ. № 231

საქართველო

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებანი მიიღება „საქართველოს“ რედაქციასა და კანტორაში ყოველდღე კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9—3-მდე.
ხელმოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება; დაუბეჭდავი მცირე წერილები და კორესპონდენციები სულ არ ინახება; ინახება ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობანი.
რედაქცია და კანტორა იმყოფება: თბილისში, მოსკოვის ქუჩაზე, № 4.
ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულისათვის: Тифлисъ, редакція „Сакартвело“, поч. ящикъ № 76

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პეტიტით ღირს [illegible] კნელზე—10 კ., კავკასიის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პეტიტი 1 გვ. ღირება 40 კ. 4-ზე 20 კ., ტექსტში—60 კ. სამგლოვიარო განცხადება თითოჯერ ზომით 15×2 ღირს 5 მ.; 20×2 ღირს 7 მ., 25×2 ღირს 8 მ. 3 საათის შემდეგ (მიიღება მხოლოდ ა. კალანდაძის სტამბაში) ეღირ. მეტი.
დამატებიანი № ღირს ყველგან 10 კაპ.

ყოველ-დღიური სამოლიტიკო, საეკონომიო და სალიტერატურო გაზეთი

წელიწადი მეორე. **საქართველო** წელიწადი მეორე.

ფასი შინაურად ღირს: ყოველ-კვირეულ სურათებიან დამატებით 4 თვით—4 მ. 80 კ. 3 თვით—3 მ. 60 კ. 1 თვით—1 მ. 20 კ. თვიურად ხელის მოწერა შეიძლება მხოლოდ თვის პირველიდან პირ-მდე.
გარეშეებით: წლიურად—10 მ. ხელის მოწერისას 5 მ. 1 თიბათვიდან—9 მან.
სამგლოვიარო განცხადება ჩვეულებრივის ზომისა ღირს 5 მან. ნაშუადღევის 4 საათის შემდეგ 6—მან.
გაზეთის კანტორა ღიაა დილით—9—3 საათამდე.
ფოსტის მისამართი: Тифлисъ. Московская ул. № 4, домъ Габаева. Почтовый ящикъ № 76.
რედაქტორ-გამომცემელი სანდრო შანშიაშვილი.

ქართველ მსროლელთა პოლკის კომანდირი და ოფიცერთა საზოგადოება იუწყება, რომ დღეს 18 ამა ღვინობისთვეს დანიშნულია პანაშვიდი, ორმოცის თავზედ, ამავე პოლკის პოდპორუჩიკის

ივანე დავითის ძე
ზაუტაშვილისა

პანაშვიდი გადახდილი იქნება განსვენებულის საფლავზედ კუკიის წმინდა ნინოს სასაფლაოზე.
(1—361—1)

დაიბეჭდა ბ-ნ დ. უზნაძის მიერ შედგენილი წიგნი:
„მსოფლიო ისტორიის სახელმძღვანელო“
პირველი ნაწილი ძველი აღმოსავლეთი და პირველყოფილი კულტურა, ფასი ყდით ექვსი აბაზი.
და ბ-ნ ვას. წერეთლის მიერ შედგენილი:
ქართული სამეცნიერო და საფილოსოფოსო
ტერმინოლოგია
ივანე პეტრიწის თარგმანის მიხედვით, ფ. 30 კაპ.
გამოცემულნი თ. მთავრიშვილისა და ამხ. წიგნის მაღაზიის მიერ.
იბეჭდება და მალე გამოვა ბ-ნ ს. გორგაძის მიერ შედგენილი ქრისტომატია
ჩვენი ახალი მწერლობა
და ბ-ნ შ. ყიფიანის მიერ შედგენილი
ალგებრა ქართულ ენაზე.
(10—203—4)

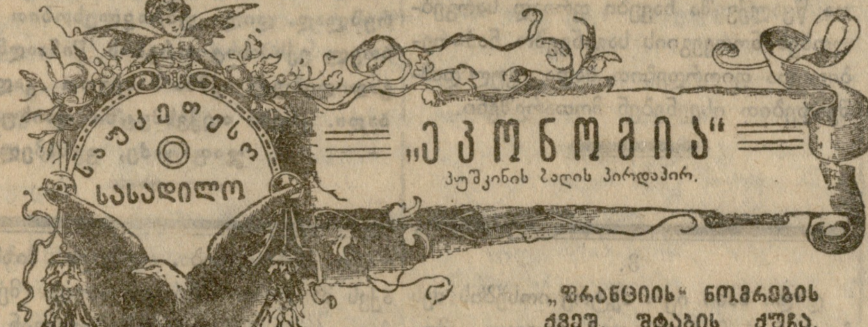

„ფრანციის“ ნომრების ქვეშ, შტაბის ქუჩა.
მოწყობილია ევროპიულ პირველ ხარისხოვან რესტორანების მსგავსად. საჭმელები ევროპიულიც არის და ადგილობრივიც. ყოველ დღეა: ხარშო, ლობიო, საცივი, ხაჭაპური, „პიროჟკი“ და სხვა საუზმე. სადილი და ვახშამი. მიუხედავად სანოვაგის სიძვირისა, „ეკონომიაში“ სადილები ძეტად იაფია. გამოცდილი მზარეული სადილს კარგად ამზადებს.
სასადილოში არის ნარდი და ბილიარდი
პატივისცემით „კაფე-პარიზის“ წინანდელი მწარმოებელი
დიმიტრი უჩ გიგიბერია და ნ. გ. ქურთაური
(თ. 253—22)

პირველ ხარისხოვანი რესტორანი
კაფე პარიზი
ახლად მოწყობილი მსგავსად სატახტო ქალაქთა რესტორანებისა.
(სასახლის ქუჩაზე „ახალ კლუბის“ ქვეშ)
სიცხისაგან თავის შეფარება მხოლოდ „კაფე პარიზში“ შეიძლება.
ფასები ყველასათვის ხელმისაწვდომია

ყოველ დღე მზადდება
საუზმე — ჩაი
სადილები — ყავა
ვახშმები — ხაჭაპური, პიროჟკები
ადგილობრივი და უცხოური სასმელები, კარაქზე, გამოცდილ მზარეულის ხელმძღვანელობით.
პატივისცემით ხიდ. ხ. გიგიბერია.

ღვინის საწყობი
ნიკო გ. სესიაშვილისა
იყიდება ხელსაყრელ ფასებში საუცხოვო ნამდვილი
კახური ღვინო
განოვის ქუჩა № 4.
სახლი სათავად-აზნაურო ბანკისა.
(185—წ.)

საუკეთესო კახური
ღვინის საწყობი
ადამ ზურაბის ძის
ბერელაშვილისა
მოთავსებულია მიხეილის ქუჩაზე № 5. საკუთარი სახლი.
(102—წ.)

სავაჭრო სახლი
„ძმ. სესიევები და ამხ.“
(ვაგზლის ქ. № 6)
ამით აუწყებს საზოგადოებას, რომ პირველ ივნისიდან ამა 1916 წ. თავის საწყობში წვრილად გაიყიდება
ნამდვილი კახური საკუთარი ვენახების ღვინო

ექიმი
ფონ-ირტელი
(მიხეილოვის პროსპ. 128, კრილოვის ქუჩის კუთხე, 1, შესავალი კრილოვის ქუჩიდან, სახლი ოჰანეზოვისა).
მოსკოვის სახაზინო საავადმყოფოს ყოფილი ორდინატორი, სპეციალისტი დოსტაქრობისა, საშარდე მილისა, სქესობრივი ორგანოებისა, სიფილისისა და მის შედეგებისა (საშარდე მილის დავიწროება), სქესობრივი უძლურებისა, სიმსივნისა, ჭრილობისა, ბუასილისა, თეთრანასი (Бѣлъ), საშარდე ბუშტის სნეულებისა და საშვილოსნოსი. ორივე სქესის ავადმყოფების მიღება ხდება დილის $9^1/_2$-დან 1 საათამდე და ნაშუადღევის 5—9 საათამდე.
ერლიხის „914“ და „606“
შეშხაპუნება

ექიმი-დოსტაქარი
გ. მ. მუხაძე
იღებს ავადმყოფთ საღამოს 5—6 საათ. მისამართი: კუთხე კიროჩნი და დიდი მთავრის ქუჩისა, სახლი სვანიშვილისა; შესავალი დიდი მთავრის ქუჩიდან № 67 ოფიცერთა ეკონომიური საზოგადოების შენობის პირდაპირ. ტელეფონი № 5—77.

გოლოვინის პრ. და სამხედრო ქუჩის კუთხეში, ფოსტა-ტელეგრაფის პირდაპირ გაიხსნა
ახალი აფთიაქი
პროვიზორის ახვლედიანისა

ექიმი
მ. ი. ვაჩნაძე
იღებს ბავშვთა და შინაგან სნეულ. ავადმყოფებს მუდამ დღე, კვირა-დღის გარდა საღამოს 5—7 საათამდე, ბელინსკის ქ. № 4. (თ.—202—)

დოქტორი მედიცინისა
მოსე ანთიმოსის ძე
კალანდარიშვილი
უმცროსი ექიმი თბ. კადეტთა კორპუსისა.
ბავშვთა, შინაგან და ქირურგიულ სნეულებიან ავადმყოფებს მიიღებს ოლღას ქ. № 3.

მასსაჟს, კანს ქვეშ შეშხაპუნებას და შეხვევას ასრულებს
სპეციალისტი ფერშალი და მასსაჟისტკა ქალი
დღის 3 საათიდამ საღამოს 7 საათამდის. თუმანოვის შესახვევი, № 24.
(თ. 343—21)

ახალი მილიარდები

დ. კ—ძე.

როგორც ქუთაისიდან დეპეშით გვატყობინებენ, შავი ქვის მრეწველთა კრებას დიდმნიშვნელოვანი გადაწყვეტილება მიუღია: საბჭოსთვის დაუვალებია, მთავრობამ იზრუნოს რომ მას გადასცეს „გელზენკირხენისა“ და „სამთამადნო საზოგადოების“ მამულების ექსპლუატაცია. ჯერ არ ვიცით, როგორ შეხედავენ ამ გადაწყვეტილებას მთავრობის სათანადო დაწესებულებანი, ან რა პრაქტიკული შედეგები მოჰყვება საბჭოს შუამდგომლობას, მაგრამ ის კი უეჭველია, რომ ჭიათურის მრეწველთა რეზოლიუციას თავის თავადაც დიდი მორალური მნიშვნელობა აქვს. დიდს საკითხში, რომელნიც უმნიშვნელოვანეს, ქართული სამთამადნო წარმოებისა და სალითონო ინდუსტრიის საქმეს ეხება, ქართველმა მრეწველებმა ერთსულოვნობა გამოიჩინეს. ერთმანეთს ხელი გაუწოდეს ისეთმა ადამიანებმაც კი, რომელნიც შეურიგებელ იდეურ მოწინააღმდეგეებათ ითვლებოდნენ დიდი ხნის განმავლობაში: ბ. ნიკო ნიკოლაძემ და ბ. კიტა აბაშიძემ. თუ ნიშნები არ გვატყუებენ, ჭიათურის სამთამადნო წარმოების ბედი წალმა უნდა დატრიალდეს.

ქართული თეატრი

ქართული თეატრის ბედ-იღბალს მხოლოდ ყოველ სეზონის გახსნისას გავიხსენებთ ხოლმე. ლაპარაკი და ბაასი მხოლოდ მაშინ იწყება, როდესაც სეზონი უნდა გაიხსნას, სხვა დროს ქართული თეატრი ჩვენი საზოგადოებისათვის თითქმის არც კი არსებობს. ყველანი გაჩუმებულან და თუ რა კულტურ გაძს ვართ მოკლებული, ამას ბევრი არა გრძნობს. მართალია არსებობს ჩვენში დრამატიული საზოგადოება—გამგეობით, მაგრამ ჯერ-ჯერობით ქართულ თეატრის ბედის გამორკვევა მან ვერ შესძლო. პირადათ მე სრულებით იმის თქმა არ მინდა, ვითომც გამგეობა არ ზრუნავდეს, არაფერს არ აკეთებდეს, შეიძლება ეს ასედაც იყოს, მაგრამ მე ეს არც ვიცი, და არც მაინტერესებს. ვიც[illegible] მხოლოდ, რომ ამ ორი წლის გან[illegible] ვლობაში ქართული თეატრი არ არ[illegible] ბობს. შეიძლება საპატიო მიზ[illegible] ჰქონდეს თავის გასამართლებლად [illegible] გეობას, მაგრამ ამით ქართულ თ[illegible] მალამო არ ეცხობა. თანაც და[illegible] ბულიც ვარ, სურვილს და შეგნე[illegible] მეტი ადგილი ჰქონოდა დრ[illegible] საზოგადოების გამგეობის წ[illegible] რის, უეჭველია დღეს ასეთ გ[illegible] მდგომარეობაში აღარ [illegible] ჩვენ, უფრო კი პირადად [illegible] მე, და მგონი [illegible]

მრავალმა სხვებმაც, დანამდვილებით, არ ვიცით, თუ რას აპირებს ანუ უკეთ რომ ვსთქვათ, რა უფრო აინტერესებს ან და აუცილებელ მოვალეობად რას უფრო თვლის გამგეობა: შენობის აგებას, თუ სეზონის გახსნას და თეატრის —როგორც დრამის, განვითარებას? მე ვგონებ უფრო უკანასკნელს, ვიდრე პირველს. გამგეობა შრომობს, რათა სეზონი იყოს, მაგრამ გამგეობა ურიგდება იმ გარემოებას, რომ შენობა დღემდე არა გვაქვს. ესე იგი, გამგეობა ფიქრობს იმაზე, რაზედაც ძალიან ნაკლებ უნდა ფიქრობდეს, ესე იგი დრამატიულ ხელოვნების განვითარებაზე, წარმოდგენის მოწყობაზე და საზოგადოდ მსახიობზე. უკანასკნელი იმგვარი ხელოვნების დარგია, რომლის მოვლა-პატრონობა საზოგადოების კოლექტივს არ ძალუძს, არ შეუძლიან. ააგეთ თეატრი და დამერწმუნეთ წარმოდგენების მართველნი და მოთამაშენიც საკმაოდ მოიძებნებიან.

აქ გამგეობის დახმარება არ არის საჭირო. არასოდეს ქართული თეატრის დრამის ბედი დრამატიულ საზოგადოების გამგეობის ხელში არ იქნება. ხელოვნების განვითარება თვით ხელოვანთ ძალუძთ; თქვენი ვალია ხელი შეუწყოთ, საშუალება მისცეთ. ესე იგი თავშესაფარი უშოვოთ.

თქვენ მეტყვით, რომ ფული არ გაქვთ, ძალა არ შეგწევთ ააგოთ შენობა. დროა საჭირო საკმარისი ფული შეგროვდეს და შენობაც აშენდება. ასეთი პასუხი არავის დააკმაყოფილებს, უპირველესად იმიტომ, რომ შემცდარია და უსაბუთო.

ერთი ეს მითხარით და გამაგებინეთ, გამორკვეული გაქვთ, თუ რამდენია საჭირო ფული, რომ შენობა ააგოთ. ან გაქვთ შედგენილი გეგმა, ხარჯთაღრიცხვა. გადაწყვეტილი გაქსთ, რამდენი სული უნდა დაეტიოს მომავალ ქართულ თეატრში, თუ ამაზე ჯერაც არ გიფიქრიათ?

ყველა იმას, ვისაც ქართული თეატრი უყვარს, არასოდეს არ იფიქრებ[illegible] იმაზე, რომ თეატრი უსათუოდ იყვ[illegible] დიდი, უზარმაზარი, უსათუოდ სახე[illegible] ნო ან არტისტიულ საზოგადო[illegible] თეატრისთანა. საჭიროა შენობა, გინდა სულ უბრალო, მხოლოდ [illegible] თარი შენობა! გამგეობას ძალი[illegible] ვილად შეეძლო მხოლოდ იმ [illegible] თაც კი, რომელიც ახლა მოგ[illegible] შენობა შეეძინა. ეს [illegible] შეიძლება ისეთი პატარაც [illegible] ლიყო, რომ 150—200 კა[illegible] დატეულიყო. გამაგებინე[illegible] პირნი, ვისაც თეატრი [illegible] უპირველესად ფიქრობ[illegible] თეატრში უეჭველად ხ[illegible] ნელი დაეტიოს? მოიგ[illegible] თეატრის ისტორია, [illegible] გინდა ახლანდელ მ[illegible] ის სახელი, როგ[illegible] აქვს, შეეფერება [illegible] ბრძანებაა. [illegible] ეს [illegible] ხი[illegible] ების [illegible] თუ [illegible] საკუ[illegible] ან ად[illegible] ფული[illegible] როვილია [illegible] შენობა [illegible] კი ყოფი[illegible] ზე მეტი არ [illegible], განა ის [illegible] აინტერესებს [illegible] ენ იმაზე, თუ [illegible] ერთი ათასი მსმე[illegible] ონეთ სამხატვრო [illegible] შებრძანდით თუ [illegible] ათ შენობაში, განა [illegible] ორიც ამ თეატრს [illegible] მის შენობას. რა

გამგეობა დი[illegible] გააკეთებდა, თ[illegible] ბასაც კი შეს[illegible] ბას. განა ძნ[illegible] თად, გამგე[illegible] მენარიაში [illegible] რამოდენი[illegible] რი გაეკ[illegible] და აკ[illegible] კლუბი [illegible] საჭირ[illegible] ეს ხ[illegible] დაე[illegible] მას [illegible] ნი [illegible] დს ეროვნულ საქმეს [illegible] უ სულ უბრალო შენო[illegible] ძენდა ჩვენს საზოგადოე[illegible] ელი იქნებოდა, მაგალი[illegible] იბას აელო გინდა ძველ სე[illegible] ერთი სარ[illegible]ული იჯარით [illegible] მე წლით და იქ თავშესაფა[illegible] თებინა? ანდა რას აკეთებს [illegible] თებდა გამგეობა, როდესაც [illegible] თეატრის ნანგრევებზე თავის [illegible] ოებისათვის დარბაზს იკეთებდა? [illegible] ამ კლუბს სულ 19—22 ათასამდე [illegible] ჯდა. ახლა თქვენვე იხვეწებით მა[illegible] ახლისთა საბჭოს, რომ, აი, ეს შე[illegible] იბა დაგვითმოთ. რატომ თქვენ არ [illegible] თავეთ, თქვენ არ გადააკეთეთ. ახლა [illegible] რომ ბინის საკითხი ასე თუ ისე გადა[illegible] წყვეტილი იქნებოდა? მაგრამ საუბედუროდ გამგეობა ვერ გრძნობს თავის მოვალეობას და აკი იმიტომ არაფერი გამოდის. ისეთი გამგეობა კი, რომელიც ყოველ დღე თეატრის საჭიროებაზე არ ზრუნავს და მის საქმეს ფეხდაფეხ არ მისდევს, ყოველგვარ ღონისძიებას არ მიჰმართავს, რომ ჩვენი თეატრი იყოს, უნდა არსებობდეს,—უნდა გადადგეს თუ თვით მათ უყვართ თეატრი, თუ მათ ქართულ ხელოვნებისთვის გული შესტკივათ!

[illegible] ი [illegible] ა- [illegible] სე- [illegible] ზიც [illegible] გამ- [illegible] ეატრს [illegible] წმუნე- [illegible] ას რომ [illegible] ამატიულ [illegible] ვრთა შო- [illegible] აჭირვებულ [illegible] იქნებოდით.

ალექსანდრე ახმეტელი.

ომის ამბები

ბრძოლის ველზე

გუშინდელ ოფიციალ დეპეშის ცნობით, ტრანსილვანიაში მდგომარეობა ბრძოლის ასპარეზზე თითქოს რუმინელების ხელსაყრელად გამოკეთებულა, გარდა დორნა-ვარტის მიმართულების, სადაც მოპირდაპირემ რუსეთის ჯარი აიძულა ორი მაღლობი დაეტოვებინა და უკან დაეხივნა. დანარჩენ მთავარ საბრძოლველ ადგილებში კი რუმინელებმა არა თუ შეაჩერეს ავსტრო-გერმანელები, უკანაც კი განდევნეს. ჯერ-ჯერობით, მხოლოდ ამ ცნობების მიხედვით იმის მტკიცება, ვითომ ფალკენჰაინი უკვე დამარცხდა და ეხლა ტრანსილვანიის მთებისკენ გაეშურება თავშესაფარად, თავხედობა იქნება. საზოგადოთ რუმინეთის ბრძოლის ველი ერთის საერთო სტრატეგიულ მოსაზრებით სწარმოებს, მიუხედავათ იმისა, რომ ერთი შეხედვით, ფაქტიურად ორი ასპარეზი არსებობს ტრანსილვანიისა და დობრუჯისა. ფალკენჰაინი და მაკენზენი ერთი გეგმით მოქმედებენ. განსხვავება მათ მოქმედებაში მხოლოდ ისაა, რომ ორივე ცალცალკე ანხორციელებენ ერთსა და იმავე მიზანს. მაშასადამე, თუ მაკენზენი ასე გაჩქარებული წინ მიიწევს და არ ფიქრობს შეჩერებას, ცხადია ფალკენჰაინის დიდი იმედი აქვს. წინააღმდეგ შემთხვევაში ამ წარჩინებულ გენერალის მოქმედება პირდაპირ წარმოუდგენელი იქნებოდა. ნუ დავივიწყებთ, რომ გერმანელებმა და ბოლგარელებმა მდ. დუნაის გადალახვა ტურტუკაის აღების შემდეგაც კი ვერ შესძლეს. ტურტუკაი გირშოვიდან, სადაც ახლა მაკენზენის ჯარის ბრძოლის ხაზია, 170 ვერსით არის დაშორებული. მაშასადამე, იმდენად წინ არის წასული გერმანელების სარდალი, რომ თუ რუმინელები შესძლებენ ან ტურტუკაისთან ანდა სილისტრიასთან მდინარის გადმოლახვას და მოქმედების გაძლიერებას, მაკენზენი მთელი თავისი ჯარით ხაფანგში იქნება გაბმული. ცხადია ასეთი გაბედული ნაბიჯი გერმანელების და ბოლგარელების მხრივ რამე მყარ ნიადაგს უნდა ემყარებოდეს. ჩვენ ვფიქრობთ, რომ დობრუჯელებს ფალკენჰაინისკენ უპყრიათ მხოლოდ თვალები.

რუმინელების მთავარი ძალები დობრუჯში კი არა ტრანსილვანიაში მოქმედებენ, რადგან მთავარი საფრთხე მათ უფრო ფალკენჰაინისაგან მოელით. კერძოდ დობრუჯში გამარტოვებული მაკენზენი იმდენად საშიში არ არის, მიტომ უფრო, რომ რუმინეთისაგან მას საზღვრავს ისე ბუნებრივი სიმაგრე, როგორიც არის მდ. დუნაი. ამ მდინარის გამაგრება არც ისე ძნელი საქმეა და დიდი ძალებიც არ დასჭირდება, ფალკენჰაინს კი სწორედ ეს გარემოება აფერხებს. მისი მიზანია, როგორმე რუმინეთის მთავარი ძალები შეასუსტოს. ე. ი. აიძულოს მაკენზენის დახმარებით, რომ მათ ნაწილი დობრუჯისაკენ მიიშველიონ. გუშინდელი ფალკენჰაინის უკან დახევა შეიძლება ასეთგვარი მანევრაც იყოს.

ჩვენ არც ის გვავიწყდება, რომ რუმინელები თავიანთ თავს არ დაიზოგავენ და სასტიკ შეებრძოლებიან მოპირდაპირეს, რათა დაიხსნან თავისი სამშობლო განსაცდელისაგან. საზოგადოთ კი კრიზისი იმდენად მომწიფდა, რომ ძალიან მალე უნდა რუმინეთის ბედი ასე თუ ისე გადაწყდეს.

დღეს შესრულდა ორი წელიწადი რაც ოსმალეთმა ომი გამოუცხადა რუსეთს და მით სავსებით მიეკედლა და გადასცა თავისი ბედ-იღბალი ცენტრალურ სახელმწიფოთა მესვეურთ. ამ ხნის განმავლობაში ჩვენ ყველა დავრწმუნდით თუ რა ძალას წარმოადგენს ან და რა საგრძნობელი დახმარების აღმოჩენა შესძლო ოსმალეთმა. უძლური სახელმწიფო, დავალიანებული, ყოველმხრივ არაფრის მქონე, მხოლოდ ზედმეტ ბარგად დაატყდა გერმანეთს და მიშველების მაგიერ მდგომარეობა უფრო გაუჭირა. აშკარა იყო ყველასათვის წინდაწინვე, რომ ოსმალეთი რუსეთისათვის არავითარ საფრთხეს არ წარმოადგენდა. მართალია ასე თუ ისე რუსეთსაც მოუხდა შესაფერისი ძალთა განაწილება მოეხდინა, ჯარები გადმოეყვანა და აქ, კავკასიის ბრძოლის ველზე, დაებანდებია, მაგრამ ეს არც ისე დიდად საგრძნობელია ისეთ მრავალრიცხოვან სახელმწიფოსთვის, როგორიც არის რუსეთი. თვით ოსმალეთი კი იმ დიდ ზარალს, რომელიც ამ მსოფლიო ომში ჩარევით მოსდის, ვერავითარ კომპენსაციით ვერ აინაზღაურებს. უფრო მეტი საფრთხე ელის ოსმალეთს, თუ ბალკანეთში გერმანელები და ავსტრიელები გამეფდებიან. ცენტრალურ სახელმწიფოების იმპერიალისტური პოლიტიკა დაუყონებლივ მოითხოვს, რომ კონსტანტინეპოლი თავის ორივე სრუტეთი მათ დამოუკიდებელ განკარგულებაში იყოს, ვინაიდან მხოლოდ ამ ალაგებში დამკვიდრებული შესძლებს გააფართოვოს თავის მოქმედება როგორც მცირე აზიაში, ისევე სპარსეთში და მესოპოტამიაში. მაშასადამე, გერმანეთის გამარჯვება სიკვდილია ოსმალეთისა. ამის შეგნება ალბად არ ძალუძთ ოსმალთა წინამძღოლთ და აკი თავიანთ თავს თვითვე მიაქანებენ უფსკრულისაკენ.

როგორც სამხედრო ძალა, ოსმალეთი იმდენად სუსტი გამოდგა, რომ დამოუკიდებლად ვერსად, ვერც ერთ ბრძოლის ველზედ ვერავითარ საგრძნობელ შედეგს ვერ მიაღწია. ერზერუმის, ერძინჯანის და გიუმიშხანის დაკარგვა აშკარა საბუთია იმისი, რომ ოსმალეთი მსოფლიო ომს ბოლომდე ვერ გაჰყვება და იძულებული გახდება ან ძალას დამორჩილდეს და თავი მოიხაროს ან და თავის თავი სრულ განკარგულებაში გადასცეს გერმანეთს.

X.

ომის დეპეშები

16 ღვინობისთვე.

უმაღლეს მთავარსარდლის შტაბისა.

პეტროგრადი. დასავლეთის ასპარეზი. მდ. სტავიაკზე სიტუვიჩის და რუდკა მირინსკის მიდამოებში მზვერავთა რაზმების შეტაკებაა. დანარჩენ ბრძოლის ველზე ალაგ-ალაგ საარტილერიო ბრძოლა სწარმოებს.

კავკასიის ასპარეზი. სოუჯ-ბულაღის დასავლეთით ჩვენმა ჯარმა შეიპყრო ორი ოსმალეთის ტრანსპორტი. ხამადანის მიმართულებით 15 ოქტომბერს დილით, ოსმალეთის მრავალრიცხოვანი ჯარი იერიშით წამოვიდა. სასტიკ ბრძოლის შემდეგ მოპირდაპირე შევაჩერეთ. ახმედ-ჯაბად-ნუდას სამხრეთით ქურთები სოფ. ტულიასაკენ გავაძევეთ.

რუმინეთის ასპარეზი. ტრანსილვანიის ბრძოლის ველი. მოპირდაპირემ იერიშები დაიწყო ნეგრეის მიდამოებში, დორნა-ვარტას სამხრეთით, მაგრამ ჩვენებმა შეაჩერეს. მდ. უზის ველში რუმინელებმა სასტიკი შეტევის შემდეგ განდევნეს მტერი და ხელთ იგდეს 10 ოფიცერი და 900 ჯარის კაცი ტყვედ. მდ. ბუზეოს ველზე რუმინელებმა იერიშით აიღეს ტეგერელიუს მთა. კიმპოლუნგის ჩრდილოეთით რუმინელებმა დაიკავეს სოფ. ლირეშტი. აქვე შეიპყრეს 300 გერმანელი ტყვედ. მდ. ოლტის ველზე ჩვენმა მოკავშირეებმა ათი ვერსით წინ წაიწიეს. მდ. ჟიუსთან რუმინელებმა განდევნეს ტურგუჟიულუისთან შემოჭრილი მოპირდაპირე. აქ მათ შეიპყრეს 900 ბავარელი ჯარის კაცი, 2 ზარბაზანი და 4 ტყვიისმფრქვეველი.

დობრუჯი. 15 ღვინობისთვეს თვალსაჩინო ცვლილება არ მომხდარა.

პეტროგრადი. ოფიციალი. დასავლეთის ასპარეზი. მდ. ბისტრიცის ორი ნაპირებით, დორნა-ვატრის მიდამოში მოპირდაპირემ, საშინელი სიმკაცრით იერიში მოიტანა და გვაიძულა დაგვეტოვებინა ორი მაღლობი. სამხრეთით მათ უშედეგო იერიშები მოიტანეს.

კავკასიის ასპარეზი. არსებითი ცვლილება არსად მომხდარა.

რუმინეთის ასპარეზი. ტრანსილვანიაში მ. ტურგულის ველზე და მდ. ჟიუსთან სასტიკი ბრძოლა გრძელდება.

დობრუჯი. 17 ოქტომბერი. ღირსშესანიშნავი ცვლილება არ მომხდარა.

—

სოლუნი. სერბეთის მთავარი შტაბისაგან. ზოგიერთ ალაგას ჩვენ ოდნავ წინ წავიწიეთ. მოვიგერიეთ მოპირდაპირის იერიშები და შევიპყარით ტყვეები.

სტოკჰოლმი. გერმანელებმა ჩაძირეს „ვალბორგი“ და „ლიფლანდი“.

ლონდონი, 15 ოქტომბერი. ოფიციალი. მთელი დღე განუწყვეტლივ წვიმს. გერმანელები საშინლად უშენენ ლა-ბასსე და გიულიუზის შუა და ბომონა და ამელიას ახლოს. ჩვენ გავაჩაღეთ საარტილერიო ცეცხლი არმანტიერის სამხრეთით.

პარიზი, ოფიციალი. გარდა იმისა, რომ საშინელი საარტილერიო ცეცხლია გაჩაღებული დიუმონის მიდამოებში, სხვაგან ცვლილება არსად მომხდარა. განუწყვეტელი წვიმები ძალიან აფერხებს მოქმედებას.

ჟურნალ-გაზეთებიდან

შტიურგკის მკვლელობა.

ჩვენს მკითხველებს ეხსომება, რომ ამ ერთი კვირის წინათ ვენაში სენსაციური მკვლელობა მოხდა. მემარცხენე სოციალდემოკრატმა გაზეთ „კამფის“ („ბრძოლა“) რედაქტორმა ფრიდრიხ ადლერმა ავსტრო-უნგრეთის მინისტრ-პრეზიდენტი შტიურგკი მოჰკლა. ამ მკვლელობას გაზეთები პოლიტიკური მოტივებით ხსნიან. შტიურგკი კონსერვატორი იყო, ნახევრად აგრარული, ნახევრად კლერიკალური ელფერისა და დიდად ეწინააღმდეგებოდა ჩაგრულ ერთა უფლებების გაფართოვებას. ამასთან ერთად ის ჰბოჭავდა პრესის თავისუფლებას, აგვიანებდა პარლამენტის მოწვევას და სხ. ზომიერი ავსტრო-უნგრული პარტიები, თვით მემარჯვენე სოციალდემოკრატებიც ჰგმობენ ამ ტერორისტულ აქტს, რომელიც მათი აზრით მტრისთვის არის სახელდახელო.

რუმინეთის მეფის მოწოდება.

რუმინეთის მეფე ფერდინანდმა მოწოდებით მიმართა ჯარს. ამ მოწოდებაში ნათქვამია, რომ შვიდი კვირის ომის შემდეგ მტერმა საზღვრები გადმოლახა და ახლა რუმინეთის არმიას სამშობლო ტერიტორიის დაცვა უხდება შემოსეული ურდოებისაგან. „ვეღლი, რომ ყველა უკანასკნელ სისხლის წვეთამდე იბრძოლებს ძვირფასი სამშობლოს დასაცავად, რომელიც საშიშ მდგომარეობაში იმყოფება. უკან დახევა დანაშაულია“.

რუმინეთისკენ.

„პეტ. ვედ.“-ი სწერს: გერმანელები ყოველთვის თავის ჯარს ხელოვნურად ანაწილებდნენ და ამ დანაწილებას ხელს უწყობდა გერმანეთში და ავსტრიაში მრავალ ალაგას გაყვანილი რკინის გზებიო. ამ ჟამად გერმანელებს სხვა ადგილებიდან მსწრაფლ გადმოჰყავთ ჯარი და მაკენზენის მეთაურობით რუმინეთს აწვებიან. გერმანელებმა კარგად იციან, თუ რა დიდი მნიშვნელობა აქვს გერმანეთ-ავსტრიის-ბულგარეთ-ოსმალეთისთვის რუმინეთის დაპყრობასაო. მთელი ყურადღება ტრანსილვანიაზე უნდა იქმნეს მიპყრობილი. აქ ჰავაც ბრძოლას ხელს უწყობს, რომ ოპერაციები გააფართოვონო. გერმანელებს და მის მოკავშირეებს რუმინეთისკენ ის გარემოებაც იზიდავს, რომ რუმინეთში აუარებელი სურსათ-საკვები და ხორბალი მოიპოვებაო.

პოლონეთში.

პირველ ოქტომბერს ვარშავის ფილარმონიაში პოლიტიკური მიტინგი შესდგა, რომელიც პოლონეთის „ცენტრალურმა ეროვნულმა კომიტეტმა“ მოაწყო. თავმჯდომარეობდა ცნობილი მწერალი ვატლავ სეროშევსკი; შვიდმა ორატორმა ილაპარაკა შემდეგ თემაზე: „პოლონეთი და რუსეთი“; გამოარკვიეს ამ ორი ერის ისტორიული წინააღმდეგობა, რუსეთის პოლიტიკის მიზნები, პოლონელი ერის საერთო გამოსვლის საჭიროება, პოლონეთის მომავალი ეკონომიური დამოუკიდებლობა რუსეთის ბაზრისგან, ლეგიონების საკითხი და სხვ.

ვარშავის გენერალ-გუბერნატორის ფონ-ბაზელერის განკარგულებით ყოველი პიროვნება, რომელიც რუსის ჯარის სიაშია შეტანილი და ახლა გერმანელების მიერ დაჭერილი პოლონეთის საზღვრებში სცხოვრობს, საკონტროლო პუნქტში უნდა გამოცხადდეს.

ნორვეგია და გერმანეთი.

ენკენისთვის განმავლობაში გერმანელთა წყალქვეშა ნავებმა დაჰღუპეს ნორვეგიის 25 გემი, 26 მილიონ კრონად ღირებული. მთელს ომის განმავლობაში დაუღუპნიათ სულ 162 გემი, 220 ათასი ტონა წყალწყვისა, 75 მილიონ კრონად ღირებული. გერმანელებს აუარებელი ჯაშუშები ჰყოლიათ ამ ქვეყანაში, რომელნიც გაფაციცებით თვალყურს ადევნებენ თუ ვინ რითი სტვირთავს გემს. რაწამს შეატყობენ გემს ინგლისისთვის, ან საფრანგეთისთვის რაიმე დანიშნულება აქვს, მას დაუღუპველს არ გაუშვებენ. გერმანელთა წყალქვეშა ნავები ფრიად სარგებლობენ ნორვეგიის საგანგებო ნაპირებით და ფიორდებით, სადაც გულ დამშვიდებით ისვენებენ მოთარეშენი.

უკანასკნელი დეპეშები

როგორც „რუ...“ ...ყობინებენ პარიზელი სამხედრო მიმომხილველნი რუმინელებს თურმე დუნაის მარცხენა ნაპირას გადასვლას ურჩევენ. ამასთან ერთად ისინი სახიფათოდ სთვლიან ინგლისელების შეხედულებას, თითქო დობრუჯი მეორე ხარისხოვანი ფრონტი იყოს. ინგლისში თურმე იმ აზრისა არიან, რომ საუკეთესო დახმარება რუმინეთისა ხომაზე შეტევის გაძლიერება იქნებაო.

—

პარიზელი გაზეთები აღნიშნავენ, რომ ჟოფრის გენიოსური სტრატეგიისა და ტაქტიკის შემწეობით ფრანგებმა ვერდენთან შვიდი საათის განმავლობაში თითქმის სრულიად დაიბრუნეს გერმანელების მიერ ცხრა თვის განმავლობაში დაპყრობილი ადგილები.

—

„რეჩი“ სწერს: კონსტანცის და რკინის გზის დაკარგვა დუნაიდან შავ ზღვამდე დიდად საგრძნობელია მოკავშირეებისათვის, მაგრამ ეს კიდევ იმას არ ნიშნავს, რომ საქმე სულ ხელიდან წასული იყოს. ჯერ არ არის გამორკვეული თუ რუმინეთის გენერალი ავერესკო რას აპირებს და რა გეგმით იმოქმედებსო.

დეპეშა

(საკუთარი კორესპონდენტისაგან)

ქუთაისი, 15 ოქტ. შესდგა შავი ქვის მრეწველთა კრება ბ. ცეიტლინის თავმჯდომარეობით და გუბერნატორის თანდასწრებით. ერთხმად დაადგინეს, რომ საბჭომ იზრუნოს რათა გერმანელთა მამულების შეძენაში მას უპირატესობა მიეცეს. კრებამ აგრეთვე ერთხმად დაადგინა რომ ეთხოვოს ბ-ნ ნიკო ნიკოლაძეს საბჭოსთან ერთად იმუშაოს. საბჭოს თავმჯდომარე ბ. კიტა აბაშიძე სიამოვნებით შეეგება ნიკოლაძის არჩევას და სთხოვა კრების სურვილს დასთანხმებოდა. ნიკოლაძე დასთანხმდა. საფუთო გადასახადი გადიდებულ იქმნა ორ კაპეიკამდე.

ქუთაისი (დამატებითი) 16 ოქტომბერი. შავი ქვის მრეწველთა კრებამ ერთხმად დაადგინა შეიძინოს სალიკვიდაციო მამულები. კრებამ დაავალა საბჭოს განსაკუთრებულ კომისიასთან ერთად, რომელშიაც ნიკო ნიკოლაძე, ანდრია ქავთარაძე და პეტრე წერეთელი შედიან, სათანადო ზომები მიიღონ ამ საქმის მოსაზგარებლად. დიდი უმრავლესობით უცხოელ ექსპორტიორების წინააღმდეგ გადიდებულ იქმნა საფუთო გადასახადი. კრება თექვსმეტში დაიხურა.

ჯაფარიძე, ვეშაპელი.

...ბეხი იბრუნა

(მოთხრობა) *)

ესე ლა დაგვრჩა სანაცვლოდ
იმ იმედისა დიდისა.

შემთხვ, მამულის მ თო პორფი გული დაუხ და როცა ამ დუხსნა მას წ მუნა, რომ მ ამოელო იმოდე საც აძლევდნენ შულ ჰაერში მაგ ჰვულს და მარად რილს, გაანება მოხ დაამყარა თვისი ი მულზედ. სოფლური აქეთ უფრო შეუყვარ როცა თითქმის შემთ გაიჩინა, ფარა გაიმრავ მსწრაფლ უმატა მის ს მთლად განდევნა ნაკლუ ლა კუთხიდან მისის სავ პორფირე ძალიან შეძლე ითვლებოდა სოფელში, მდ ხის მექონ მეკომურად. ხალ პატივცემა ჰქონდა დამსახურე ნდობა-სიყვარული, რადგან ბი არა ხმარობდა თავის ცოდნ შეძლებას: არავისა სჩაგრავდა, აზარალებდა; არ ჰშურდა ვის თავისი ოქრო თუ უნარი. გაჭირვ ლი ყოველთვის ჰპოვებდა მის შველას სიტყვით, კალმით და ნივთ რადაც. სუსტი ხასიათისა კი არ ი პორფირე, არც თუ წარამარადა ჰქონ და ხელი გაშლილი; დაუმსახურებლად მისგან რაისმე გატანა არც თუ ისე ადვილი იყო, როგორც პირველ შეხედვითა სჩანდა.

ევით კარგა დიდი დედულ- ქონი ობოლი ქალი შეირ- რთ. მიწა-წყალმა ნელნელა ია მას, მიიჩვივ-მიითვისა საუნჯემ ღიმილით გა- ალი თვისი და დაარწ- ას აქედანაც შეეძლო ნა სასყიდელი, რამდენ- ბატონები მას, დახ- იდის ფეხზედ მიჯა- ქაღალდზედ დახ- ელეობას თავი და ედები თავის მა- ცხოვრება მას და პორფირეს, ჩვევით ცხვარი ლა. ცხოვარმა აცხოვრებელს, ოვანება ყვე- ნესი. ეხლა ულ კაცად დარ ოჯა- ხისაგანაც ბული და როტად ას და არც ვისმე ებუ- არს

შემდეგში მთლად კმაყოფილი შეიქმნა პორფირე თავის მყუდრო ცხოვრებისა სოფელში, სადაც ყველაფერში მადლიან ბუნებას და თავის მარჯვენას დაჰნდობოდა, სადაც ყოველივე შინვე მოეპოვებინა თავის ხელით დამუშავებული, რაც კი საჭირო იყო საყოველდღეო არსებობისათვის. ეხლა ის თავისუფლადა გრძნობდა თავს: თითონვე იყო განმგებელი თავის თავისაც, თავის შრომისაც და იგი განმგებლობა უზრუნველ ჰყოფდა მას ყოველ მხრივ. სოფელთან კარგი ურთიერთობაც აკმაყოფილებდა ვაჟკაცს და თავის თავის მადლიერადა ჰხდიდა. კეთილი მეზობლობა თუ მეგობრობა, დოვლათით სავსე სახლ-კარი, ბუნებასთან სიახლოვე და ერთობა, მარგალიტებივით ცოლ-შვილი. სხვა რაღა იყო საჭირო, ისეთ ადამიანისათვის, რომელსაც არ წაეყენებინა ერთობ გადაჭარბებული მოთხოვნილებანი არც თავის თავისათვის, არც ცხოვრებისათვის?! პორფირე თავის თავს არა ჰსახავდა სწორუპოვარ რაინდად, უეჭველად ღირსად განდიდებისა თუ ზეამაღლებისა, არამედ უბრალო მცხოვრებად, რომელიც რახან ერთხელ გაჩენილიყო ქვეყანაზედ, ჰსურდა კიდეც შესაბამად დარჩენილიყო და უზრუნველყოფილად დაელივნა დღენი თავისის ცხოვრებისა, მადლიან პატრონად, აღმოსჩენოდა თავის ოჯახსა კარგ შემნახველად; მოყვასთათვისაც მოეტანა რაიმე სარგებლობა თუ სიამე. ეხლა კიდეც მიეღწია პორფირეს ამ მიზნისათვის და დამშვიდებულიყო კმაყოფილი თავის თავისაც, თავის ბედისაც. მისი სიყრმის ამხანაგი და მეგობარი პეტრე იოსების ძე, შედარებით ძლიერ განდიდებული, გაკვირვებას იწვევდა მასში, უნებლიეთს პატივისცემას, ხოლო ეს გრძნობა არ იყო დაკავშირებული არავითარ შურთან. ის ...ვირდა და აოცებდა უკვე გასოფლელებულ პორფირეს, როგორ მოახერხა პეტრემ, რომ ისე სავსებით შეუფერა თავისი პირადი მოთხოვნილებანი თუ უფლებანი ბატონთა ბრძანებლობას და უფლება მისწრაფებას, რომ საბოლოვოდ არავის დააჩაგვრინა თავი, არც დაამდაბლებინა და ნელნელა, შეუფერხებელის თანისთანობით, ავიდა ძალთა კიბის საფეხურებზედ და აგერ ზემო სართულში მოექცა ხელთუფლობის საკვირველ კოშკს, აკი პირდაპირაც უთხრა თავისი გულისნადები მეგობარს:

— პეტრე იოსებისძევ, სწორედ მაკვირვებს იმ თავით ამ თავამდე შენი პიროვნებაც და შენი მოთმინებაც საწადელის თანისთანობით მისწევაში. ჭკვა რომ კარგი გაქვს და ფართედ მხედველი, ეს მე პატარაობიდანვე ვიცი, მაგრამ სჩანს დიდი უნარიცა გქონია წინად განჭვრეტისა და მის მიხედვით სამოქმედო გეგმის შედგენ-შემუშავებისა; უხვადა გქონია მონიჭებული ხასიათის ძალაც აღნიშნული მიზნის მისახწევად. განა არა სასწავლებელშიაც მაკვირვებდა შენი შეურყეველი და დაჟინებული სვლა დასახულ საგნისაკენ.

— სხვანაირად არ შეიძლება, ჩემო პორფირე! უნდა იცოდე, რომ აქ ჩვენი ცხოვრება თავით ბოლომდინ ხელოვნურია, ბუნებრიობას მთლად მოკლებული და ბუნების გარეშე მდგარი; ამიტომ ჩვენი მოქმედებაც, თვითეული ჩვენი ნაბიჯი, მთლად ხელოვნური უნდა იყოს და შეთხზილი, განზრახ საგანგებოთ შეწყობილი. მხოლოდ მაშინ ეწევი წადილს!

— ვხედავ და ვგრძნობ! კიდეც ის მაკვირვებს, რომ შესძლი შენი თავა მარად ხელში გჭეროდა და მიგემართა შენი ყოველივე მოქმედება სწორედ ისე, როგორც მოითხოვდა ხელოვნურად ნაქსოვ-ნაბეჭი ცხოვრება. მე აკი ვერ ავიტანე და გავშორდი მაგნაირ ყოფას.

— და რა წავე? უკვე უზრუნველყოფილს ეხლა შენი თავი შენვე გაბარია და სცხოვრობ მოსვენებით; სრული იმედით შეჰყურებ აწმყოსაც, მომავალსაც, რადგან ფეხი მაგრა გიდგა დალოცვილ დედამიწაზედ.

— ვმადლობ ღმერთს კეთილის მონიჭებელს! კმაყოფილი ვარ ჩემს გზაზედ და ჩემის შეხედულობით. მაგრამ სწორედ მიხარიან შენი დიდებული ყოფაც და გულწრფელად პატივსა გცემ მაგნაირ განსხვავებულ ნიჭის მექონ მეგობარს. სიყვარულით კი, ხომ იცი, ისეც მიყვარხარ.

— ან როგორ შეიძლება არ გვიყვარდეს ერთმანეთი, არ გვიხაროდეს ერთმანეთის სიკეთე და სიცოცხლე, როდესაც ცხოვრების კალოზედ სულ ორიოდე და დავრჩით სასწავლებელში ერთად შესულნი და სწავლის გზაზედ ერთად მავალნი. სხვები საუკუნოდ მიეფარნენ ჩვენ თვალთაგან, ჩაინთქნენ უფსკრულში არარაობისა,—სთქვა პეტრემ.

და ოდნავ დაღონდა. დააფიქრიანა მეგობრები ამ მოგონებამ, მათ გონების თვალით წინ რამდენიმე სანდომი სახე ჩამოუტარა, რომელნიც აგერ გუშინ არსებობდნენ, მათ გვერდით ვიდოდნენ შარაზე ცხოვრებისა, მათთან ერთად სტკბებოდნენ მზის სხივით და აწ აღარ არიან, განქრნენ უკვალოდ. ორივეს დაენანათ იგი ცხოვრებისაგან განსრულნი და მათთან ერთად თავიანთი თავიც: იგინიც წარსულთა კვალს უნდა შესდგომოდნენ დღეს თუ ხვალ, უნდა ჩამქრალიყო მათიც ცნობიერება, ჰრელი ოცნებები, მომჯადოები განზრახვანი. დუმილი ჩამოვარდა მეგობართა შორის. უნებლიეთ დახედეს მათ თვის შეჭაღარებულ წვერ-ულვაშს, უკვე მიძველებულ ხელებს, უძლურობის ნაოჭებით რომ დასერილიყვნენ და დაჰკარგოდათ ჭაბუკური სიმტკიცე მოძრაობისა.

3.

დიდი ხანი იყო პეტრე იოსების ძეს ჩვილი გრძნობები დაჰკარგვიყო. მოხელეობას ამოეხაპა მის კეთილ გრძნობათა ნაჟური და ამოეშრო. მაინც რა საჭირო იყო ხელთუფლობაში სათნო გრძნობა ან რის გამოსადეგი?! ქაღალდი უნდა შაგედგინა, თარილი ალგენიშნა, აგენუსხა და გაგეგზავნა. იგი ქაღალდი მხოლოდ საქმეს ეხებოდა, ნაკვალ სადენში მიმდინარე საქმეთა მწკრივს დაუსრულებელს. ვის აბედნიერებდა შენი ნაწერი ან აუბედურებდა, ვისა ჰქლავდა იგი ან ფეხზედ აყენებდა, ეს შენ არ გეკითხებოდა, სრულებითაც არ შეგეხებოდა. მიდიოდა ქაღალდი, მიშრიალებდა: არ შეეძლო არ ედინა. ისიც კი არ იცოდი, შენდებოდა რამე შენ ნაწერთა განუწყვეტელი დენით, თუ ინგრეოდა. გრძნობათა ფარგალ გარეშე სწარმოებდა მოქმედება მისი, გული მისი უძრავადა რჩებოდა და ნელ-ნელა ჰკარგავდა უნარს მოქმედებისას, ხევდებოდა. გრძნობათა შესაკრებელი მოხელესი რომ უხმარ ქმნილიყო, ვით გამოუსადეგარი მის მდგომარეობაში, ნებისყოფაც მისი, თუ სურვილთა კრებული, შეზღუდვილიყო, მხოლოდ ვიწრო რამ სადენიღა დარჩენოდა: იგი მიისწრაფებოდა მიახლოვებოდა და მიეხწია უმაღლეს ადგილს თვისის სამსახურის სარბიელისა. ეს არის ერთად-ერთი საქანი მოხელეს ლტოლვილებისა, ამის გარეშე აღარაფერი ძლიერი სურვილი აღარ არსებობს მისთვის მრავალ წელთა განმავლობაში და მის გამო ფართე საკაცობრიო სურვილებისათვის ულონოქმნილია იგი, მთლადაც მოსპობილი. მოგონების ღრმა და თავისუფალი ვარჯიშობაც შეზღუდვილ-შებორკილია იქ და მკაცრ სამზღვარ დადებული. კმარა აქ დაბალი ხარისხის გონებაც, ცხოველთა გონების მოსამზღვრე ცბიერებისაკენ მიხრილი ჰაზროვნება, რომელს მიზნადა აქვს მხოლოდ საზრდოობა და მეტოქეთა რქენა საკვებ ადგილთაგან ჩამოსაცილებლად. საჭირო არ არის აქ არც მეცნიერებათა სამფლობელოში ფეხშედგმული ფიქრი, არც მრავალსახე ოცნება ფრთა შესხმული და თვალთ წარმტაცი. სავნებელიც კი არის ყველა ეს მოხელესათვის და სახიფათო. თვითმოქმედების გარეშე სდგას აქ ადამიანის გონება, მისგან მოითხოვება მხოლოდ ბრძანების შეგნება და უკვე ჩამოქნილ სახეების სწორედ დანახვა. ისე უნდა გაისარჯო, როგორც მოითხოვს მმართველობის მანქანა უძლეველი: უნდა სავსებით შეიგნო, რომ შენ მხოლოდ აღმასრულებელი იარაღი ხარ უსულ-გულო. ნუ დრტვინავ, ნურც გეუცხოება! მოხელეობა, როგორც დედაზარდლისა, თვის ხელოვნურ ქსელში ჰხლართავს ადამიანს, მთლადა ჰხვევს მასში და დინჯადა სწოვს მისგან თვით ნასახს ადამიანობისას; ბოლოს ისე გადააგვარებს მას, რომ თვის სამსახურის გარეშე ეკარგება ყოველივე ღირეულობა ვეღარ შეუძლიან ჰაზრიანი არსებობა და მოძრაობა.

— მაშ ხელთუფლობაში სრულებით საჭირო არა ყოფილა ნიჭი შენი შემოქმედებითი, თვალსაზრისი საკუთარი, ცხადება შენი განვითარებული პიროვნობისა, ჩაქსოვა საქმეში საკუთარ გრძნობათა და მისწრაფებათა!

— საჭირო არ არის მაგისთანა საუნჯეთა ჩენა! ეგ სალარო გამოუდეგარია იქ და მავნებელიც. არა გჯერა? ნამეტნავად მიგაჩნია ნათქვამი? ტყუილად! თუ თითონ არ გიმსახურია, ბედნიერო, ჩააკვირდი ხელთუფლობაში ჩაღამებულთ და დარწმუნდები.

და შეიქმნა პეტრესათვისაც მისი ლბილი გრძნობები უხმარ თუ უვარგის. მისი გული უმოქმედოდ იყო გაჩერებული და ჰკარგავდა უნარს მოძრაობისას, ქვავდებოდა; მისი ნების-

*) იხ. „საქართველო“ № 230.

ახალი ამბავი

სასახლეში.

◆ **მეფის ნაცვალს სადარბაზოდ** წარუდგნენ სახელმწიფო საბჭოს წევრთა ამომრჩეველნი თბ. გუბერნიის თავად-აზნაურობის მხრივ თ.-აზ. გუბერნიის წინამძღოლი თ-დი კ. ნ. აბხაზი და თბ. მაზრის თ.-აზ. წინამძღოლი თ-დი დ. ე. ჩოლაყაშვილი, რომელნიც დარბაზობის შემდეგ მათ უმაღლესობის მიერ მიწვეულ იქმნენ საუზმეზე.

◆ **დიდი მთავრის მოხვლა.** საქართველოს სამხედრო გზით თბილისში ჩამობრძანდა და სასახლეში ჩამოხტა მათი უმაღლესობა დიდი მთავარი ბორის ვლადიმერის ძე ამალით.

◆ მათ უმაღლესობასთან სადარბაზოდ იყო თბ. კომენდანტი გენ. გაბაშვილი.

ქართული დაწესებულებანი

◆ **ქ. საქვ. საზ. წლიური კრება.** კვირას, 16 ღვინობისთვეს, დამთავრდა. კრება მეტად საგულისხმიერო იყო, ვინაიდან მოსმენილ იქმნა ამ დღეს პირველად, ომისაგან განაწამებ კუთხეთა წარმომადგენლების პირით უძლიერეს წერტილამდის მისული ამ კუთხეთა გაჭირება-ვაებანი და ის საშუალებანი, რომელიც მალამოდ დასდებია, როგორც მთავარ გამგეობის ისე რაიონულ განყოფილებათა მესვეურთა წყალობით. დამსწრეთ გულდასმით მოისმინეს მოხსენებანი ბათომის ოლქის მდგომარეობის შესახებ—ბ-ნ კ. კობახიძის პირით, სასკოლო საქმე ბათომის ოლქში საზოგადოების სკოლების მეთვალყურის ბ-ნ ი. გულისაშვილისა, სამკურნალო საქმე ბათომის ოლქში ექიმ ბენაშვილისა, ახალციხე-ჯავახეთის მდგომარეობისა—ქ-ნ გალდავაძისა, ფოთისა—ბ-ნ ჯაფარიძისა, სამტრედიის კუთხისა—მღ. ხუნდაძისა, გორის მაზრისა—სვ. მაჭავარიანისა, თელავის მაზრისა—ი. პაატაშვილისა, ზესტაფონის კუთხისა,—მღ. ანთაძისა და დასასრულ საზოგადოების მდივნის ბ-ნ პ. საყვარელიძისა, რომელიც იმ დღეს დაბრუნდა არტაანის ოლქიდან სახ. სათათბ. წევრის აკ. ჩხენკელთან ერთად მოგზაურობიდან. მის მიერ ჯერ მოკლეთ გადმოცემულმა შთაბეჭდილებამ მოგზაურობის შესახებ ძრუანტელი მოჰგვარა იქ დამსწრეთ ისეთ საშინელ ამბების გადმოცემის შემდეგ, რაც ამ ჟამად ხდება ამ კუთხეში. კრებამ დაამტკიცა წლიური ანგარიში. დროებითი ინსტრუქცია და ხარჯთაღრიცხვა 1916 წლისა, რომელიც ნავარაუდევია შემდეგ ციფრებში: შემოსავალი 415.215 მან. ხოლო გასავალი 375000 მანეთი, ასე რომ რჩება კიდევ საზოგადოებას 40 ათას მანეთამდე წლის ბოლოს. დაწვრილებით ანგარიშს ამ კრებისას ცალკე ვბეჭდავთ დღეიდან.

◆ **ნაძირალებთან ბრძოლა.** ქ. საქველმოქ. საზ. გამგეობას კვირას, 16 ღვინობისთვეს, თბილისში მყოფ რაიონულ განყოფილებათა წარმომადგენელთა ერთად თათბირი ჰქონდა საგანგებო სხდომაზე საბრძოლველ საშუალებათა გამოსარკვევად იმ ნაძირალთა წინააღმდეგ, რომელნიც ამ ჟამად მთელ საქართველოში მოდებულნი აწიოკებენ და ცარცვენ, გლეჯენ უმწეოდ დარჩენილ ბრძოლის ველზე გაწვეულთა ოჯახებს და მშვიდობიან ხალხს. საგანგებო კრებამ დაადგინა აღიძრას შუამდგომლობა საგანგებო დეპუტაციის პირით კავკასიის უმაღლეს მთავრობის წინაშე, რომ მან ნება დართოს სოფლის საზოგადოებათ საგანგებო ყრილობებზე შეიმუშაონ ზომები ამ ნაძირალთა წინააღმდეგ საბრძოლველად.

◆ **საქ. საზ. კასის მდგომარეობა.** 16 ღვინობისთვეს საქველმოქმედო საზოგადოების კასაში იყო: 1) საქველმოქმედო საზოგადოების თანხიდან 21127 მ. 52 კ. (შემოვიდა წლის განმავლობაში 55458 მ. 26 კ.—დაიხარჯა 34330 მ. 74 კ.), 2) ტატიანეს კომიტეტის თანხიდან 17128 მ. 43 კ. (შემოვიდა 142373 მ. 76 კ. დაიხარჯა 125245 მ. 33 კ.), 3) გადმოხვეწილთათვის ტანთსაცმლის დასამზადებელ თანხიდან 598 მან. 1 კ. (შემოვიდა 162413 მ. 01 კ. დაიხარჯა 161815 მ.) 4) პეტროგრადის საგანგებო თათბირის თანხიდან 28464 მან. 61 კ. (შემოვიდა 60753 მ. 29 კ.—დაიხარჯა 28464 მ. 61 კ.) 5) კნ. ობოლენსკის თანხიდან 68 მან. 58 კაპ. (შემოვიდა 4856 მ. 83 კ. დაიხარჯა 4788 მ. 25 კაპ.) 7) მეფის ნაცვლის კანცელარიის თანხიდან 276 მ. 65 კ. (შემოვიდა 4266 მ. 87 კ. დაიხარჯა 3990 მ. 22 კ.) სულ კასაში ამ ჟამად ნაღდი ფულია 67663 მ. 80 კ. სულ შემოსულა წლის განმავლობაში 430122 მ. დახარჯულა 362458 მ. 22 კ.

◆ **რწმუნებული ჭანეთში.** ქართ. საქვ. საზ. გამგეობამ თვის უკანასკნელ კრებაზე დაადგინა ჭანების მდგომარეობის სარეგისტრაციოთ გაიგზავნოს ბათომის რაიონულ განყ. მდივანი ბ-ნი კ. კობახიძე. მასთან ერთად გაემგზავრებიან ჭანეთში ჰაიდარ ბეგ აბაშიძე და ისმაილ ეფენდი ლორთქიფანიძე.

◆ **დახმარება ტატიანეს კომიტეტისგან.** ქარ. საქველმ. საზ. მიიღო 7,500 მანეთი მათ უმაღლესობის ტატიანე ნიკოლოზის ასულის სახელობის კომიტეტისაგან ომისაგან დაზარალებულთა შვილების სწავლის ფულის შესატანად სასწავლებლებში.

◆ **თ-დ ვლ. მიქელაძემ** აცნობა პეტროგრადიდან ქარ. საქველმ. საზ. საზ. გამგეობას, რომ იგი ლტოლვილთა მომწყობ საგანგებო თათბირის წევრობას თავს ანებებს ვინაიდან იგი პეტროგრადიდან უკვე წავიდა, ამ თათბირში წარმომადგენლებად საქვ. საზ. როგორც ვიცით ირიცხებოდნენ ბ. ჭიაბრიშვილი და თ-დი ვლ. მიქელაძე.

მთავრობის დაწესებულებანი

◆ **კავკ. სამოსწავლო ოლქის უფროსი** ნ. ფ. რუდოლფი ქ. ნუხს გაემგზავრა ადგილობრივ გიმნაზიის კურთხევაზე დასასწრებლად.

◆ **სახალხო ინსპექტორი** კავკ. სამოსწავლო ოლქისა ლ. გ. ლოპოტინსკი ქ. შუშაში გაემგზავრა.

◆ **მიწის მზომელთა** სასწავლებლის მოწაფეებს ნება მიეცათ ყველა უმაღლეს სასწავლებელში შესვლისა, რომელიც კი ექვემდებარება მიწად მოქმედების სამინისტროს.

◆ **გენ. მ. თამამშევის განცხადება.** მთავარ რწმუნებული კავკასიის ფრონტის ლტოლვილთა გენ. მ. თამამშევი აცხადებს შემდეგს: „რუსეთის ოსმალეთთან ბრძოლამ 2 წლის განმავლობაში მოითხოვა მთელი მილიონები სახარჯოთ, იმ სომეხ ლტოლვილთა მოსაწყობად, რომელნიც დიდი ტალღის მსგავსად შემოიჭრა რუსეთში ოსმალეთიდან, როგორც ოსმალეთის ქვეშევრდომნი. ხარჯებმა ამ ჟამად 25 მილიონ მანეთს მიაღწია და ეს ციფრი ყოველ დღე იზრდება იმისდა მიხედვით თუ როგორ იწევს წინ რუსეთის ჯარი ოსმალეთში. მაშინ ამ ლტოლვილთა ტალღაც უფრო ემატება. ამ ჟამად კავკასიის ფრონტზე ხაზინის ხარჯზე პატრონობა ეწევა ჯერ მხოლოდ სომეხ ლტოლვილთ 200000 სულამდე, სხვა ეროვნების ლტოლვილნი რომ არ ვიანგარიშოთ. რუსეთის მთავრობის მზრუნველობით ამ ჟამად მათთვის დაარსებულია საკვები პუნქტები, სურსათის საწყობები, საავადმყოფოები, სკოლები და თავშესაფარები ბალღებისათვის. გარდა ამისა ლტოლვილთ ურიგდებათ საკვები და ბინის ფულები, საცვლები და ტანთსამოსი. დაბრუნების დროსთვის სამშობლოში მათ ეძლევათ სესხათ ფული თვის ოჯახის აღსადგენათ და სათეს მასალის შესაძენათ, საქონლისა და სამეურნეო იარაღის საყიდლად. გარდა ამისა სომეხ ინტელიგენტ ლტოლვილთ მთავრობის მიერ გრძელვადიანი სესხი მიეცა 3000000 მან.

სასულიერო უწყებაში.

◆ **უწმიდეს სინოდიდან** მოვიდა ქაღალდი 700 ათას მანეთის გადადების შესახებ საქართველოს საეგზარხოსოს სამღვდელოების დასახმარებლად იმ 10 მილიონ მანეთიდან, რომელიც იმპერიის სამღვდელოების სასარგებლოდ გადიდო.

სასწავლებლებში.

◆ **გორის საქალებო გიმნაზიაში** ქართულ ენის მასწავლებლის ადგილი განთავისუფლდა. ამ გიმნაზიაში ყოფილი ქართული ენის მასწავლებელი ანნა ხახუტაშვილი დანიშნულ იქმნა თბილისის მეექვსე გიმნაზიასა და წმ. ნინოს სასწავლებელში.

◆ გალის (სამურზაყანო) სკოლაში წერა-კითხვის საზოგადოების ხარჯით შემოიღეს ქართული საეკლესიო გალობისა და საერო სიმღერების სწავლება. მასწავლებლად მიწვეულია ბ-ნი ვ. ჭარაქაძე.

სხვა და სხვა ამბები.

◆ **ამიერ კავკასიის მომხმ. საზ.** კავშირი ამით აცნობებს თბილისის გუბერნიის მომხმარებელ საზოგ., რომ ამ დღეებში კავშირი მიიღებს თბილისის გუბერნატორისაგან 25—30 ვაგონ **ფქვილს**, რომელიც ეღირება 15 მ. 80 კ. ცალი თბილისის სადგურზე. ფქვილი გაეგზავნება მსურველთ ფასდადებით. ვსთხოვთ თბილისის გუბერნიის კოოპერატივებს დაუყონებლივ გვაცნობონ, თუ რამდენი ცალი პურის ფქვილი ესაჭიროება თითეულ კოოპერატივს.

◆ **კრება.** დღეს, 18 ღვინობისთვეს, საღამოს 8 საათზე გეოგრაფიულ საზოგადოებაში (მოსკოვის ქუჩა 3) მოხდება კრება, სადაც კავკასიის განყოფილების საიმპერატორო მოსკოვის არქეოლოგიურ საზოგადოების წევრი ლ. მ. მელიქსეტ-ბეგი წაიკითხავს ქართველთა ძველ სამკვიდრებელის შესახებ.

◆ **მეფის ნაცვლის თანაშემწე** თ-დი ორლოვი პეტროგრადს გაემგზავრა.

◆ **საერობო ბიუროს კრება** ექნება ოთხშაბათს, 19 ღვინობისთვეს, საღამოს 9 საათზე.

◆ **არჩევნები.** 16 ამა თვეს თბილისის თავად აზნაურთა მარშლის თანაშემწედ არჩეულ იქმნა დ. გ. გაბაშვილი.

◆ **ბ-ნ ილიკო ქურხულს** თელავში აღარ უხდება წასვლა, ვინაიდან ფოთს არის მიწვეული საგასტროლოთ 21—23 ღვინობისთვეს. თელავში ბ-ნი ქურხული ივლის თავის სკრიპკით გიორგობისთვის პირველ რიცხვებში.

◆ **ყულაბებით ფულის შეგროვება.** თბ. გუბერნატორმა ნება დართო ქალაქთა კავშირის შემოწირულებათა გამგე კომიტეტს 1 გიორგობისთვეს ქ. თბილისში ყულაბებით ფული მოაგროვოს.

◆ **ქურდობა** მეტად გახშირდა ქალაქში და ბოლო არ უჩანს ქურდების თარეშს. 16 ღვინობისთვეს 1) გაქურდეს ანჩისხატის მღ. დავით ჩიკვაიძის ბინა და რაც რამ ნივთი მოეძებნებოდა წაიღეს; 2) კიროჩნი ქუჩაზე გაქურდეს მ. პ. რუხვაძის საავტომობილო გარაჟი და 3640 მანეთის ნივთეულობა წაიღეს; 3) არგუთინსკის ქუჩაზე ე. მაქარიანის ბინიდან 165 მან ნივთები წაიღეს. 4) ნაბერეჟნი ქუჩაზე პ. კირეევის ბინიდან 315 მან. ნივთები წაიღეს.

— ვიღაც უცნობებს სუდებნი ქუჩაზე ვ. ე. ვიშნიავსკის სახლი გაუტეხიათ და 375 მან. ღირებული ნივთეულობა წაუღიათ.

— ელისაბედის ქუჩაზე ე. ი. ესკალოვის ბინა გაუტეხიათ და 350 მანეთი ნაღდ ფულად და 566 მან. ნივთები წაუღიათ.

გორი.

— **მკვლელობა რომანიულ ნიადაგზე.** სოფ. სკრაში მარიამ მაისურაძისას სახლში სწვევია თავისი საყვარელი ივანე მაზიაშვილი და ჩხუბი აუტეხია, რომ იგი მას ღალატობს. ჩხუბის შემდეგ მაზიაშვილს უძვრია ხანჯალი და მუცელში დაუცია. ჭრილობისაგან მაისურაძისა იქვე გარდაცვლილა.

ყოფა მხოლოდ მის პირად სურვილებს დასტრიალებდა; მისი გონება მის თვითმოყვარეობისაგან დასახულ მიზნებს იმსახურებოდა. ქვეყნიერებად მხოლოდ თვისი სამმართველო ღა მიაჩნდა, ხოლო კაცობრიობად მისადმი რწმუნებულნი მოხელენი. მით უფრო საგულისხმიერო იყო ეხლა, რომ თვის სიყმაწვილის ამხანაგთან თუ მეგობართან საუბარმა და მოგონებებმა მაინც გული მოულბეს მას, დიდი ხნის განუცდელი გრძნობები გამოაცოცხლეს? და თანაგრძნობაც კი გამოიწვიეს იმ ყოფილ ამხანაგთადმი, რომელთა ახრდილნი არ წარმოუდგათ მოუბართ. მათ ჩამქრალ სახეებმა ჩააფიქრეს გალაღებული მოხელე თავის საკუთარ ბედიღბალზედ; თავის სამსახურზედ კი არა,—აქ საფიქრებელი არა ჰქონდა რა მას, არც საღონებელი,—არამედ თვის სიცოცხლეზედ.

— ბევრი დახოცილა! ორი-სამი კაცი ღა შევრჩენილვართ იმდენ თანაზრდილთა შორის, როგორც ნაყოფი გვიანი ხის კენწეროს. იქნება კიდეც მოდგა ჩვენზედაც ჯერი, მოახლოვდა ის შავი დრო, როდესაც ჩემკენაც იზამს პირს სულთამხუთავი საზარელი, გაიფიქრა პეტრემ და შეაჟრჟოლა. ცუდ გუნებაზედ დადგა კაცი. შიში რამ ჩაუვარდა გულში ამ თითონ შიშის მომგვრელ მოხელეს, რომლის რიხიან ბრძანებას ისე მსწრაფლ ასრულებდნენ მისნი ხელქვეითნი, რომლის დანახვაზედ, მხოლოდ ფეხის ხმაზედაც კი ზეზე წამოხტებოდნენ მრავალნი და გაკანვულნი თვალს გაადევნებდნენ მიმავალს.

— ნუ თუ მალე დაჰკრას წამმა ჩემის ამ ქვეყნით გასვლისამ და თავს დამადგეს ანგელოსი სიკვდილისა ცეცხლის ხმლით ხელში?! ხომ მრწამს, რომ ეს სულ ტყუილია და ადამიანიც ისევე კვდება, როგორც ცხოველი უბრალო, მაგრამ ვინ იცის? იქნება ჩემი ცხოვრების ნუსხაც მთლად წინ გამიშალონ დავთარში ჩაწერილი და ბეჭედ დასმული, გაიფიქრა ცრუმორწმუნება-აშლილმა.

და ცხადად წარმოუდგა ცა განათებული, ანგელოსნი მრავალნი მიმომფრინავნი, რომელთ მიჰქონდათ ნება უფლისა თუ ბრძანებანი მისნი კიდითკიდე მთელ სამყაროში. თვით ღმერთი საბაოთი გაბრწყინვალებული სხივოსან საყდართა ზედან მეშვიდე ცაში, ხოლო გარემოს მისსა სულნი უსხეულონი ალად ცეცხლისა, ვითა ვარსკვლავნი ბრყინვალენი დასად და დასად. და ალარ ინებებს იგი მეუფე მეუფეთა გასცეს სიტყვიერად ბრძანებაი თვისი, მხოლოდ ფიქრიც მისი იგივე ბრძანებაა ნუსხვა დასმული და დაბეჭდილჩაწერილი: მყის შეიგნებენ მას მსახურნი მისნი და განახორციელებენ, ხმასა ჰყოფენ და გარდასცემენ სურვილსა მისსა ერთი სხვას; ჩასწერენ დამწერნი სამარადისო წიგნებში, აღნუსხავენ თვითეულს რიგრიგად და გაჰგზავნიან მითხრობად ნებისა მისისა. წარმოუდგა ვაჟკაცს ის საბედისწერო წამიც, ოდეს ელვის მაგვარი ჰაზრი ღვთისა მიიქცევა თვით მის, პეტრე იოსების ძის, პიროვნობისაკენ მიწოდებად მისსა და მეყსა შინა თვალისასა გაჩნდება მის წინ აღმასრულებელი შეუმართებელის ნებისა.

უსათუოდ უნდა მოხდეს ეს, უნდა მიიქცეს იგიც მამა-პაპათადმი. ეხლავ რომ მოხდეს ეს, ვინლა უპატრონებს მაშინ მის ცოლ-შვილს და ოჯახს, მის სათუთად შენახულ სახლობას; ვინ წარუძღვება მის ჯერეთ დაუსრულებელ საოჯახო საქმეებს, რომლებს ესეთის ერთგულობით და ჰაზრიანად უვლის ეხლა პეტრე; ვინ უნდა დაენაცვლოს მას სამმართველოში და აასრულოს ყოველივე განზრახვა, რომელ მასა აქვს დასახული თვის სამსახურის შესახებ. მოკვდება იგი და მყის შეიკვეცება ის საქსოვი, რომელიც ისე ხელოვნურადა აქვს მას გაბმული, რომლის ქსელს თუ ზედას ისე მარჯვედ ათამაშებს ეხლა; ჩაიშლება მაშინ მწყობრი მისი ქსოვილი, უბრალო ხვანჯი-ღა დარჩება მისგან მოსასპობ-ადასაგდები, გაიფიქრა მოხელემ და იგრძნო ზარი მარტოობისა. მოესმა შორიდან გმობის ხმაც, თავისიანებთაგანვე წარმოთქმული უკმაყოფილო თქმა, რად ვერ შესძლოვო მან მკვიდრად მოწყობა თვის კერის საქმეებისა, რომ მის სიკვდილის შემდეგ არ შერყეოდა ოჯახს ყოფა კეთილი, მწარედ არ ეგრძნო არყოფნა მისი. ცხადად დაინახა თავისი ხელქვეითნიც, დას-დასად რომ მოსდგომოდნენ მის კუბოს დაღონებულნი, ხოლო გულში უხაროდათ და სიამოვნებით ხელებს იფშვნეტდნენ, რადგან მისი ადგილის დაცალიერება ყველა მათგანს თითო საფეხურზედ წასწევდა წინ მოხელეობის მაღალ კიბეზედ. ამ ფიქრებმა და გრძნობებმა მოულოდნელად დაუარეს მას და შეაშფოთეს. ამისთვის უფრო მოისურვა კიდევ რამდენიმე ხანი გვერდზედა ჰყოლიყო თავის ბალღობის ამხანაგი, რომელს მასთან მხოლოდ მეგობრული განწყობილება აკავშირებდა მთლად უანგარო: პორფირეს სათხოვარი არა ჰქონდა რა მასთან, არც მისი მფარველობა ეჭირებოდა. და როცა წამოდგა პორფირე გამოსათხოვებლად, პეტრემ სთხოვა:

— ჩემო პორფირე, სადილად დღეს ჩემთან იყავი. ხომ იცი, რა სასიამოვნო ხარ ჩემთვის. თუ რამე გაქვს ქალაქში გასაკეთებელი, მოისაქმიანე; ყველაფერს მოასწრებ: ჩვენ ნაშუადღევის ხუთ საათასდის არა ვსადილობთ.

თხოვნა გულწრფელი იყო და პორფირემ ხათრი აღარ გაუტეხა დიდებულ მეგობარს, თუმცა არ იცოდა, უსადილოდ როგორ დაჰყოფდა სადამოდის.

ვ. ბარნოვი.

(შემდეგი იქნება).

პასუხად ბ-ნ გედევანი-შვილს

„ვერ იქნა ვერ შევეჩვიეთ წესიერ და მართლადაც ნაყოფიერ პოლემიკას, ვერ იქნა ვერ ავმაღლდით იქამდის, რომ საზოგადოებრივი საპირადოსაგან გავარჩიოთ და განვსაზღვროთ, მართლადაც შევიგნოთ და შევისისხლხორცოთ მწერლობაში მიუდგომლობა და ობიექტივობა. რაცგინდ გულწრფელად სწერდე და კერძოჲ არავინ გყავდეს სახეში, მაინც ვინმე უსათუოდ განრისხდება და თავისზედ მიიღებს ჩვენებური მოკამათენი იმას კი არ დაეძებენ თუ რას სწერენ, არამედ ვინ სწერს და სწორედ ავტორის პიროვნების მიხედვით სთხზავენ პოლემიკურ წერილებს“,—ასე ამბობს „სახ. გაზ.“ მე-696 ნომერში ბ-ნი ი. გედევანიშვილი ჩემდა მომართულ საპასუხო წერილში „თეატრის სიკვდილის“ შესახებ და ეს სიტყვები ისე არსად გამართლებულა, როგორც ბ-ნ გედევანიშვილზე, თუნდა სხვათა შორის დაწერილს იმავე „სხვათაშორისში, სადაც ავტორი მთელი წერილის ერთს მესამედს ჩემი პიროვნების შესახებ სწერს და ის ღა დააკლდა ფსევდონიმის რკალები აეცილებინა და ნამდვილ ჩემი პორტრეტისათვის სახელი წაეწერა, ერთი სიტყვით, პასპორტი ჩაებარებინა ჩემთვის. აქ სამწუხარო ის კი არ არის, რომ ცენტრი სიმძიმისა ჩემზე გადმოიტანა, არამედ ის, რომ ამის გამო საკამათო საგანი, მართლაც, გაბუნდოვანდა, ამიტომვე იყო, რომ მისი წერილი დაემზგავსა ზოოლოგიაში გამოტყვრენილს იმ უცნაურს და ანორმალს ცხოველს, რომელსაც თავი ათჯერ დიდი აქვს ტანზე. აღარ განვაგრძობ: ვისაც ჰსურს ჩემს სიტყვების სინამდვილეში დარწმუნდეს, წაიკითხოს მისი წერილი და ნათლად დაინახავს, თუ როგორ შეიძლება ხშირად ადამიანის ტვინიც ერთგვარ ჰიპერტროფიით გახდეს ავად თავკობალების საბარტყელად.

მაგრამ გადავიდოთ საპირადო და მთავარი მარცვლები ამოვკრიბოთ, რა ვსთქვით, რა ვუსაყვედურეთ დრამატიულ საზოგადოების გამგეობას, რა მიპასუხეს, ან ნამდვილად რის გარშემო უნდა იყოს კამათი. სინამდვილის გამოსარკვევად პირველი საკითხი იყო, რატომ ვერ შესძლო ხსენებულმა გამგეობამ დასი დროზედ შეედგინა და ბინაც მიეცა მისთვის. პასუხად მივიღეთ: „აპრილიდან მოყოლებული დრამატიული საზოგადოების გამგეობა ცდილობდა ბინის შოვნას... ვიდრე თეატრის საკითხი არ გადასწყდება, ცხადია მას ვერ შეადგენდა. გარდა ამისა დასის შედგენა შეაფერხა აგრედვე ჯარში გაწვევის გამოცხადებამ, თითქმის ყველა მსახიობს ჯარში გაწვევა მოელოდა. გამგეობას რომ დასი დაექირავებინა, პირობით შეჰკროდა მსახიობებს და შემდეგ სეზონის გახსნისთვის ბეგარა მოჰყოლოდა, რა მდგომარეობაში ჩავარდებოდა გამგეობა?“

შევჩერდეთ ჯერ აქ. დრამატ. საზ. გამგეობა თურმე აპრილიდან სცდილა ბინის შოვნას. კანონიერია ასეთი ცდა. მართლაც, შეუძლებელია დასი შეადგინო და ბინა კი არ მისცე. მაშასადამე, სჩანს, ხსენებულს გამგეობას ბინა ადრევე უშოვნია. თუ ეს ასეა, მაშ რაღად მოხდა ფაქტი, რომ გამგეობა იგი დღესაც ბინას დაეძებს? რატომ იყო, რომ მსახიობნი დაშლას აპირებდნენ? განა რაც მათ სეზონის გახსნამდე განაცხადეს და გისაყვედურეს „ჩვენ კლუბის არტისტები არა ვართო“,—ჰგულისხმობდა იმას, რომ მათთვის ბინა ადრევე გიშოვიათ? და თუ იშოვეთ, როდის აქეთია? ან სად არის ეგ ბინა? იქნებ ქართულ კლუბის სცენა და მით უმეტეს ხარფუხისა მართლა სცენა გგონიათ? და განა ამიტომ არ იყო, რომ წლევანდელ დასს მოსწყდნენ ქ-ნი ჩხეიძის ასული და ბ-ნი იმედაშვილიც? რად მოხდა ასე? არის თუ არა ასეთი ყოფა ჰაერში გამოკიდულ ბურთის ყოფა?

ბ-ნი გედევანიშვილი დასის დროზე შეუდგენლობის მიზეზად სხვათა შორის სამხედრო ბეგარასაც ასახელებს, საპატიო ეს საბუთი, მაგრამ საკითხია, მაგრამ რატომ ყოველისფერი ამ გამგეობისთვის იცლის? რატომ სექციებს კი არ შეუშალა ხელი ამ გარემოებამ? მით უმეტეს, ჩვენ ვიცით, რომ მსახიობთა ბედი თითქმის ათ დღის განმავლობაში გაირკვა. მაშ რატომ დროზე ვერ იზრუნეს? რატომ იმდენი მაინც ვერ შესძლეს, რომ შარშანდელივით კვირაში ორი დღე შეეძინათ? მიპასუხებს, „სახალ. სახლის“ ბედი „უცხოელთა“ ხელშიაო. კარგი, მაგრამ განა შარშან კი არ იყო? ან ეხლა კი არ არის მათ ხელში? თუ კი ეხლა ჰხდება შესაძლებელი რამდენიმე დღის შოვნა, ნუ თუ თავის დროზე უფრო ადვილი არ იქნებოდა? რომ შესაძლებელი ყოფილა დღეების შოვნა, სჩანს თვით გედევანიშვილის სიტყვიდან: „რა მოხდებოდა თუ **ბინას ადრე ავიღებდით** და მსახიობთ კი ჯარში გაიწვევდნენ? აი, თურმე რაში ყოფილა საქმე, რა ეშველებოდათ! საწყლები! რცხვენიათ! წითლდებიან! რა უნდა დამართნოდათ იმაზე მეტი, რაც დაემართათ დღეს! ყოველ შემთხვევაში, თუ დასი არ ეყოლებოდათ, მაშინ დღეთა გაცემა სულ ადვილად შეიძლებოდა ისეთს ქალაქებში, სადაც დარბაზის შოვნისთვის ერთი თავპირის მტვრევაა! ნათქვამის შემდეგ მართალი ვიყავი თუ არა, როდესაც ვთქვი, რომ გამგეობა **სხვათა შორის** მოეპყრა ამ საკითხსა მეთქი?

ბ-ნ გედევანიშვილის სიტყვიდან სჩანს, თითქოს დასი სრული ყოფილა, თითქოს გამგეობას ყოველისფერი დროზე უზრუნვია. თუ რა ზრუნვა იყო ეს ზრუნვა, გადაიკითხონ თუნდა „სახ. გაზ.“ ქრონიკული ამბები, სადაც ანარქიის მეტს არას დაინახავს ადამიანი. ერთ დღეს რომ იტყოდენ, შესდგა დასი და ესა და ეს მოვიწვიეთო, მეორე დღეს სულ სხვას გვიდგენდნენ. რეჟისორის მხრივ ხომ მდგომარეობა დღესაც გამოურკვეველია. თავი მოსწონს, აგერ, წუწუნავა მოვიწვიეთ, ვისაც ბ-ნი ქართლელი ჩემზე ნაკლებ პატივს არა სცემსო. დიახ, პატივს ვსცემ ბ-ნ წუწუნავას, მაგრამ ფაქტიურად იგი ხომ მხოლოდ ფიქტიური რეჟისორია და მეტი არაფერი. აგერ რომ ეს ასეა, სჩანს იქიდან, რომ საგასტროლო ჰონორარი პირველსავე წარმოდგენაზე მიიღო. ეს ასედაც უნდა მომხდარიყო, ვინაიდან დასი მის დაუკითხავად შესდგა, მეორეც, იგი მსახიობთა მზგავსად არ წასულა კომპრომისებზე, რომ კლუბის წარმოდგენათა ხელმძღვანელობა ეკისრნა, ყოველ შემთხვევაში მე უკეთესი წარმოდგენა მაქვს მაზე და საკლუბო სცენის რეჟისორობას ვერ ვუსურვებ ვერაოდესა! თქვენ კი დღეები მხოლოდ ამ კლუბში გაქვთ მეტ წილად. მაშ სადაა რეჟისორი? არა, თქვენ არა გყავთ რეჟისორი, იგი დღესაც საძებნელს საგანს შეადგენს!

ვთქვათ, დასიც შესდგა, ბინაც ნაშოვნია. ვნახოთ, რამდენად სერიოზულად უყურებენ თვით საქმეს. ამდენი ჰაპანწყვეტისა და ვაების შემდეგ როგორც იყო დეკემბრის დამლევამდე სამიოდ დღე იშოვნეს. თუ ეს ასეა, სჩანს, ამ სამს დღეს ისე თვალსაჩინოდ გამოიყენებდენ, რომ საზოგადოებას დაანატრულებენ თავს. ვნახოთ, როგორ გაიხსნა სეზონი.

უნდა მოგახსენოთ, რომ ასეთი ანარქიული და შავბედითი გახსნა სეზონისა ქართულ საზოგადოებას არ ახსოვს. სეზონის გახსნის დღედ დასდეს 12 ღვინობისთვე. უნდა წარმოედგინათ „მსხვერპლი“. მზადება ამ პიესისა დაიწყეს ათში. რეჟისორმა სამართლიანად დაინახა, რომ ასე თათარიახნად დადგმა სერიოზული პიესისა შეუძლებელი იყო, პიესა იგი გარდასცვალეს ჭანტურიშვილის პიესაზე „მორევში“. რად მოხდა ასე? მსახიობთა კონტინგენტი არ იყო სრული თუ? არა საქმე ის კი არაა, არამედ ის იყო, რომ თქვენ თვითონ გაურკვეველი გქონდათ ყოველისფერი, არც ძალა გქონდათ გათვალისწინებული, არც დრო, არც ადგილი და სწორედ ამიტომ მივიღეთ „გალა“ სეზონის გახსნა, ამიტომ ვიდღესასწაულეთ ისე რიგად, რომ მის გახსნაზე არც ერთმა ქართულ გაზეთაგანმა კრინტი არ დასძრა. ერთად ერთი „თეატრი და ხელოვნება“-ა, რომელმაც მოვალეობა შეასრულა და რამდენიმე მწლე სტრიქონით აღნიშნა ეს ბედკრული დღე. ისიც რომ სულ არ დაეწერათ უმჯობესი იყო.. „დიდი სიცოცხლის ელფერი არ ედვა სეზონის დასაწყისს. სრულებითაც არ სჩანდა, რომ დღეს თეატრის ახალი წელია, არა სჩანდა სიახლე, აღფრთოვანება-ხალისი და მკვდრული დუმილი დაჰკრავდა პიესის მსვლელობას... დრამის შემდეგ ჩხიარულად ჩაიარა უმნიშვნელო კომედიამ „გულმა იგრძნო“. პირდაპირ სირცხვილია, რომ ამ ნაირ ბაზრულ და იაფფასიან კომედიებით გვიმასპინძლდებიან...“ ამას ამბობს „თეატრი და ხელოვნება“, ამას ამბობს ყველაზე მეტი მოქომაგე ჩვენი სახიობისა. მაშ სჩანს აქედან რაიმე საქმიანობა? რა ერქმის გამგეობის ასეთს ყოფას, თუ არა **სხვათაშორისობის** მიერ შექმნილი სავალალო მდგომარეობა?

ერთგან ბ-ნი გედევანიშვილი თავს მართლულობს: თუ საქმე კარგად არ მიგვდის, ეს უსახსრობის ბრალიაო. ეს იყო ჩემი წერილის იმ მუხლის საპასუხოდ, სადაც ვამბობდი: დღევანდელი მდგომარეობა უკეთესია ნივთიერად, ვიდრე წინედ იყო მეთქი. გედევანიშვილი გამახსენებს, გვაიწყდებათ, რომ თავად-აზნაურობამ სუბსიდია შეგვიმოკლაო. დაბოლოს დაასკვნის: „იქნებ ბ. ქართლელი განსვენებულ სარაჯიშვილის უხვ ნაანდერძევს ჰგულისხმობს? მაგრამ ჯერ ხომ ანდერძი სისრულეში არ მოუყვანიათ და საზოგადოებას ჯერჯერობით არა მიუღია რა“. დიახ, სწორედ განსვენებულ **სარაჯიშვილის უხვი** ანდერძი მქონდა მხედველობაში და იცით რატომ? იმიტომ, რომ ანდერძი სარაჯიშვილისა ენუქას ანდერძად არ მიმაჩნდა და არა თუ ენუქას, არც ერთ რომელიმე ქართულ-გედევანიშვილთა ანდერძად! სწორედ იმიტომ, რომ ეს სარაჯიშვილის ანდერძია, საზოგადოებას შეუძლიან გაიხსნას კრედიტი, არა „ახალგაზრდული თამასუქები“ გამოსცეს, არამედ ისეთი, როგორსაც ჩვევიან მადნის პატრონები, რომელთათვისაც საკმარისია წარადგინონ პატრონობის მოწმობა, რომ საჯარო კრედიტი გაიხსნან ბანკებიდან. ესეც არ იყოს, განა თქვენი გამგეობიდან არ იყო ის ამბავი, რომელიც გაქვეყნდა „სახალხო გაზ.“ ამ ახლო წარსულის ამბებში, სადაც დაახლოვებით ასეთს ლექსს ვკითხულობთ: „მიუხედავად იმისა, რომ საზოგადოებას ფულიცა აქვს, უზრუნველყოფილია და დასიც შედგენილია, უბინაობის გამო სეზონი გვიანდებაო“. თუ როგორ გყავდათ შედგენილი დასი, ეს დავინახეთ, როგორ ნივთიერი ხელმოკლეობა გიშლით ხელს თეატრის ქირავებას, ამას თქვენ თვი-

თონ აღიარებთ. დაგვრჩა ახლა არც ისე რიგად დიდად სადავო საკითხი, როგორიცაა „სახაზინო“ და „საარტისტო“ თეატრები, რაზეც დიდის რიხით მეკამათება ბ-ნი გედევანიშვილი.

საქმე ისაა, რომ როგორც „სახალ. სახლის“ დაქირავებაში სექციებმა დაასწრეს და გამგეობა იგი დაგვიანდა და გარედ დარჩა, ასევე მოხდა ამ თეატრთა საკითხშიც. ვინც გედევანიშვილის წერილს წაიკითხავს, დასტურს დასცემს: მართლაც, სად შეგვიძლიან თეატრებში ათას მანეთობით ვიხადოთ! ჭეშმარიტია, მაგრამ გვავიწყდება, რომ ხელის განძრევა ხდება მაშინ, როდესაც შენობა უკვე აღებულია მოიჯარადრეთაგან. ორი წელია, რაც თეატრი დაგვეწვა. ხომ ვიცით, რომ მისი ხელახლად აგება არა დღეს მოხდება, არა ხვალ, ზეგ, მერმის, გვექნება იგი ამ ათ წელში, ესეც საეჭვოა, თუ ეს ასეა, რატომ წლით, ორი წლით, ან სამით თუ გნებავთ ხუთი წლით ადრე არ შეგვიძლიან ვცდილობდეთ რამე დარბაზის საქირაოდ? ვთქვათ, ასე შორს გამჭვრეტნი არა ვართ, დროზე ვერ შევძელით უნარის გამოჩენა, განა შეუძლებელია ერისთვის, რომ თვეში ერთხელ, ან ორ თვეში, თუნდა სამ თვეში ერთხელ მაინც ნახოს სპექტაკლი გალა, სადღესასწაულო, თუნდა ორ გზით გადიდებული ფასით, რომლის ნაწილიც გადაიდებოდეს თეატრისთვის?. არც ერთ საქმისადმი ჩვენს საზოგადოებას არ გამოუჩენია სიმპატია და თანაგრძნობა, როგორც თეატრისთვის. და თუ ნელდება ეს თანაგრძნობა, თუ სასურველი ტემპი შეჩერდა, ამაში დამნაშავეა არა ერი, არამედ სწორედ სახელოვანი გამგეობა, რომელიც თვის **სხვათაშორისობითი** მოპყრობით თვით სურვილსაც კი ჰკლავს საზოგადოებაში თეატრში გულით რომ წავიდეს.

მსურდა აქვე წერტილი დამესვა, მაგრამ დრამატიულ საზ. გამგეობის **სხვათაშორისობის** საილუსტრაციოდ კიდევ ერთი რამ უნდა გავიხსენოთ: როგორც მახსოვს 1914 წელს, კ. დ. ყიფიანის იუბილეს ანგარიშიდან, იუბილერმა სცენიდან საჯაროდ განაცხადა: „ჩემს ამხანაგ მსახიობთა თავშესაფარის ასაგებად დრამატ. საზ. ვწირავ ქვიშხეთის მამულიდან ას დესეტინას“. რამდენადაც ვიცით, ეს მამული არ გადაეცა გამგეობას, რადგანაც ამაში ხელს უშლიდა წესდების ერთი მუხლი, რომლის მოშლა გამგეობას ჯერ კიდევ 1913 წლის საზოგადო ყრილობაზე დაევალა გამგეობას. რას ჩადის გამგეობა დღეს? აქ ხომ იურიდიული დიდი ცოდნა არ არის საჭირო, რომ სავალალო მუხლი საზოგადოების თხოვნისაებრ წარუდგინოს სადაც ჯერ არს მოსაშლელად? და თუნდაც ასეთი ცოდნა იყოს საჭირო, განა გამგეობაში არ მოიპოვებიან ჩვენს საზოგადოებაში უკვე სახელმოხვეჭილი იურისტნი? მაშ რატომ დღემდე ვერ ვხედავთ, რომ მსახიობთ ჰქონოდათ ბინის იმედი? ან და საინტერესოა ვიცოდეთ, როგორ განახორციელებს განსვენებულ გ. გძელიშვილის პროექტის ანალოგიური წინადადება: „თუ გვსურს მსახიობთა თავშესაფერზე ვიზრუნოთ, დავდოთ წესად, რომ საქართველოში ყველა სპექტაკლის ბილეთებზე მინიმუმი გადასახადი დავნიშნოთო“. როგორც ვიცით, ასეთი გადასახადის პროექტის შეიტანა გძელიშვილმა კლუბში თეატრის ასაგებად. დღსე დღეობით კლუბმა დაახლოვებით 20 ათასამდე მოაგროვა. როგორ გგონიათ, რომ თქვენ გეზრუნათ დღიდან იუბილეს გადახდისა, აქნობამდე ორას-სამას თუმნამდე ვერ მოაგროვებდით? აბა გაჰხედეთ, რას სჩადის ქართ. კულტ. მოყვარულთა საზოგადოება? განა მისმა მხნე მუშაობამ სულ მოკლე ხანში არ მოაგროვა 6 ათას მანეთამდე? მაშ რად ჩამორჩა დრამ. საზ. გამგეობა? რატომ მის ხელში ვერ ვხედავთ თვალსაჩინო ქონებას? არის თუ არა საქმიანობისადმი **სხვათაშორისობა** ასეთი საქციელი? არის, დიახაც არის და ამიტომაც ვხედავთ ამ დიად საქმის ასეთს წარმატება-წინსვლას!

ბ-ნ გედევანიშვილს რატომღაც მოჰლანდებია, ვითომც სიტყვა „სხვათა შორის“ ქართულ ლექსიკონში არ მოიპოვებოდა და მხოლოდ მან პირველმა იხმარა იგი. ვფიცავ, არავითარი „ქილობის წნელი“ მე არ დამიწნავს ამ სიტყვით გედევანიშვილის გასამათრახებლად. პირიქით, „ქილობის წნელი“ დიდი ხანია თვითვე ხსენებულმა გამგეობამ დასწნა და თუ თვითონ გედევანიშვილსაც მოხვდა და ზურგში ემწვავა, იმიტომ, რომ გამგეობის ერთი წევრთაგანი თვითონაცაა და არა იმიტომ, რომ მან როდისღაც სადღაც სხვათა შორის დასწერა „სხვათაშორის“-ები, რასაც რაღაც ისტორიული ღირებულების ელფერი მისცა მან. პირადად გედევანიშვილი არ მყოლია სახეში და არც მექნება არასოდეს, ვიდრე თვითონ არ გაიხდის თავს საკამათო სფეროს ობიექტად, რაიც მეტად და მეტად ნაკლებ აინტერესებს საზოგადოებას.

კიდევ ერთი შენიშვნაც: არაა კარგი მოწინააღმდეგის აზრის დაამხინჯება. ჩემი სიტყვები შუაზე გასწყვიტეთ და საზოგადოებასთან მაბეზღებთ, ვითომც ქართლელი ასამარებდეს და წინააღმდეგი იყოს ისეთის დაწესებულებისა, რომელიც წვრთნის და კულტურულად ამაღლებს, ავითარებს ჩვენს საზოგადოებას. სირცხვილია ასეთი ცილისწამება! მე მიყვარს სამშობლო ხელოვნება, თქვენზე არა ნაკლებ თაყვანს ვცემ, რაც კი ეროვნულ თვით შეგნებას დ ალზრდას შეუწყობს ხელს დ რახანც ნათქვამის გაგება არ გსურთ, სწორედ რომის მოსიყვარულე რომაელსავით გიმეორებთ: რომი უნდა მოკვდეს, რომ რომმა გაიმარჯვოს! თქვენ ასამარებთ ჩვენს მელპომენეს გაფურჩვნის სვლას, მაშ უნდა მოკვდეთ, რომ ახალ გამგეობის საქმიანობამ მკვდრეთით აღადგინოს თქვენ მიერ დამარხული!

ქართლელი.

ქარ. საქველმოქმედო საზ. წლიური კრება

კვირას, 16 ღვინობისთვეს, ახალ კლუბის დარბაზში შედგა ქარ. საქველმ. საზოგ. წევრთა წლიური კრება.

კრება გახსნა საქვ. საზ. გამგეობის თავმჯდომარემ მ. ვ. მაჩაბელმა და სთხოვა დამსწრეთ კრების თავმჯდომარის არჩევა. კრებამ თავმჯდომარედ მ. ვ. მაჩაბელი აირჩია.

განსვენებულთა პატივისცემა

კრების თავმჯდომარემ მ. ვ. მაჩაბელმა მოახსენა, რომ წარსულ წელს დიდი უბედურება დაატყდა ქართველ საზოგადოებას: გარდაიცვალნენ ჩვენი საზოგადო მოღვაწენი: ალ. ყიფშიძე, ქ-ნი ეკ. სარაჯიშვილისა, ირ. ევდოშვილი, ვლ. დარჩიაშვილი და ქ. ლომთათიძე. მათი მოღვაწეობა ყველას მოგეხსენებათ, ასე რომ ჩვეულებისამებრ სთხოვს კრებას ფეხზე ადგომით პატივი სცეს მათ ხსოვნას, რასაც კრება ასრულებს.

ანგარიში 1915 წლისა.

საზოგადოების მდივანი ბ-ნი პ. საყვარელიძე მოკლედ აუწყებს კრებას საზოგადოების 1915 წლის ანგარიშს: აჭარელთა საკითხს, დამშეულთა მდგომარეობას, წყალდიდობისაგან დაზარალებულთ, ლტოლვილთა და ომისაგან დაზარალებულთა მდგომარეობას და სხვა საკითხებს, რომელნიც მთლიანად ჩვენ გაზეთის ფურცლებზე უკვე გვქონდა გადმოცემული. ანგარიშის შემდეგ ბ-ნმა საყვარელიძემ მოახსენა სარევიზიო კომისიის ოქმი და საქვ. საზოგადოების გამგეობის განმარტება ამ ოქმზე. როგორც სარევიზიო კომისიის ოქმიდან სჩანს:

ქართულ საქველმოქმედო საზოგადოების 1915 წლის საზოგადო კრებაზე არჩეულმა სარევიზიო კომისიამ 4, 6 და 7 ენკენისთვეს ამა 1916 წლისა განიხილა საქველმოქმედო საზოგადოების ანგარიში 1915 წ. მოქმედების შესახებ, განიხილა საბუხგალტერო წიგნები, დავთრები, გასამართლებელი საბუთები და დაადგინა მოახსენოს მომავალ საზოგადო კრებას შემდეგი: 1) შემოსავალი და გასავალი 1915 წლის განმავლობაში სწორედ არის აღნიშნული გამგეობის ანგარიშში და სრულიად ეთანხმება საბუხგალტერო წიგნებსა და დავთრებს. 2) შემოსავალი და გასავალი საქველმოქმედო საზოგადოების საკუთარი თანხებისა და აგრეთვე მთავრობის მიერ შემოწირულ თანხისა სავსებით ეთანხმება გასამართლებელ საბუთებს; რაც შეეხება მის უმ. ტატიანა ნიკოლოზის ასულის კომიტეტის მიერ შეწირულ თანხიდან დახარჯულ 51.500 მანეთს, გასამართლებელი საბუთები კომისიამ ვერ განიხილა, რადგან ყველა ეს საბუთი გაგზავნილია პეტროგრადის კომიტეტში.

ამასთანავე სარევიზიო კომისია აღნიშნავს შემდეგს:

ა) ორდერების წიგნაკები შეკრული უნდა იქნას წვრილი თოკით, დალუქული და ხელ მოწერილი გამგეობის თავმჯდომარის ან წევრის მიერ. ბ) სასურველია სხვა და სხვა სპეციალ თანხების საბუხგალტერო წიგნებთან ერთად არსებობდეს ერთი საზოგადო ჟურნალი, რომელშიაც ადგილი ჰქონდეს ყოველგვარ შემოსავალს და გასავალს საზოგადოების ყველა თანხებისას, გ) სასურველია სხვა და სხვა სპეციალ თანხების პროცენტები ამავე თანხებს კი არ ეკეცებოდეს, არამედ ემატებოდეს საზოგადოების საერთო საწარმოვო თანხას, დ) სასურველია, საზოგადოების განყოფილებანი დროზედ წარმოუდგენდენ თავის ანგარიშებს მთავარ გამგეობას იმ აზრით, რომ განყოფილებათა ფინანსიური ანგარიშები მაინც სავსებით იბეჭდებოდეს საზოგადოების წლიურ ანგარიშში, ე) ეთხოვოს გამგეობას დაუყონებლივ მიიღოს ზომები და აღადგინოს სხვა თანხებიდან აღებული ორი ათასი მანეთი, რომელიც ახალციხის განყოფილებას გაეგზავნა, ვ) საზოგადოების მთავარი შემოსავალს შეადგენს შემთხვევითი შეწირულებანი, რომელთაც დროებითი ხასიათი აქვს (ტატიანას კომიტეტისა, მთავრობის სუბსიდია ომისაგან დაზარალებულთათვის და სხ.), ჩვეულებრივი, საკუთარი შემოსავალი საზოგადოებისა კი მცირეა, რაც შემდეგში საზოგადოებას გასაჭირს მდგომარეობაში ჩააგდებს. ამიტომ სასურველია გამგეობამ მეტი ღონე იღონოს საკუთარ საშვალებათა გასაძლიერებლად.

დასასრულ, სარევიზიო კომისია, აღნიშნავს რა ქართ. საქველმოქმედო საზოგადოების გამგეობის ნაყოფიერს მოქმედებას საანგარიშო წლის განმავლობაში, შესაძლებლად სცნობს წარმოდგენილი ანგარიში დამტკიცებულ იქნას საზოგადო კრების მიერ.

როგორც გამგეობის განმარტებიდანა სჩანს: სარევიზიო კომისიის 1) შენიშვნა, რომ ორდერების წიგნაკები გრეხილგაყრილი, დალუქული და ხელმოწერილი უნდა იყოს, სამართლიანია და გამგეობამ შეასრულა. 2) საზოგადოების ბუხგალტერია სპეციალ თანხების წიგნებთან ერთად აწარმოებს თავ დავთარსაც, სადაც საზოგადოების მთელი შემოსავალ-გასავლის ანგარიში იქნება მოქცეული. 3) მთავარ გამგეობას აზრათ აქვს თავის საწარმოვო თანხას შეაკეცოს ყველა იმ თანხების სარგებელი, რომელთაც სახელდახელო ანგარიში აქვს გახსნილი ბანკებში. 4) მთ. გამგეობა ყოველ ღონეს ხმარობს, რომ განყოფილებათაგან დროზე მიიღოს ანგარიშები, მაგრამ ამის შესრულება ჯერ-ჯერობით ვერ ხერხდება. 5) მთ. გამგეობა მიიღებს საჭირო ღონისძიებას, რათა თანხებს აღუდგინოს ის 2,000 მანეთი, რომელიც დროებით მათგან აიღო ახალციხის განყოფილებისათვის. 6) მთ. გამგ. შემდეგშიაც ეცდება, რასაკვირველია, საზოგადოების საკუთარი საწარმოვო თანხის გასაძლიერებლად, მაგრამ ეს მეცადინეობა ნაყოფიერი იქნება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მას შესაფერ დახმარებას გაუწევენ წევრები და შეგნებული ნაწილი ქართველი საზოგადოებისა.

კრება ამტკიცებს უკამათოდ საზოგადოების ანგარიშს.

წარმომადგენელნი.

თავმჯდომარე სთხოვს კრებაზე დამსწრე რაიონულ განყოფილებათა წარმომადგენელთ დაიჭირონ ალაგი გამგეობის წევრთა გვერდით მაგიდასთან და თავიანთი მოხსენებანი წარმოუდგინონ. სულ გამოცხადდა კრებაზე 7 წარმომადგენელი შემდეგ განყოფილებათა: ბათომისა კ. კობახიძე, ახალციხისა ქ-ნი ნ. გ. გარდაფაძე, ფოთისა ვ. მ. ჯაფარიძე, სამტრედიისა მღ. ხუნდაძე, გორისა ს. რ. მაჭავარიანი, თელავისა—ი. პაატაშვილი, ზესტაფონისა მღვ. ანთაძე.

არ დაესწრნენ კრებას შემდეგ განყოფილებათა წარმომადგენელნი: ქუთაისისა, სოხუმისა ახალ-სენაკისა ქუთაისქალაქისა, სიღნაღისა, ნახჩევნისა ბორჩალოსი და თიანეთისა.

ბათომის წარმომ დგენლის მოხსენება.

პირველად გამოვიდა მოხსენებით ბ-ნი კ. კობახიძე, ბათომის რაიონულ განყოფილების წარმომადგენელი, რომელმაც დაახლოვებით შემდეგი წარმოსთქვა:

„საქვ. საზოგადოების ბათომის განყოფილების 1915 წ. მოქმედება საერთო ანგარიშში მოხსენებულია და საჭიროდ არ მიმაჩნია აქ მისი განმეორება. მიმდინარე 1916 წ. ბათომის განყოფილების მოქმედობა მრავალ ფეროვანი იყო. იგი მატერიალურს და კულტურულ დახმარებას უჩენდა ხალხს. მატერიალური დახმარება გამოიხატა: საკვები სიმინდისა, სამეურნეო იარაღების და ტანთ სამოსის დარიგებაში. მატერიალური დახმარების მიზნისთვისვე ბათომის განყოფილებამ ბათომ-ახალციხის გზატკეცილის სამუშაო აიღო რაც ქვედა აჭარას 16 ათას მან. შესძინდა. გარდა ამისა ქვედა აჭარის 12 სოფელი, რომელიც მკვიდრთაგან მიტოვებული იყო ბათომის განყოფილებამ იჯარით აიღო და დარჩენილ მცხოვრებთა შორის დაანაწილა, იჯარის სახით, იმავე ფასებში რა ფასებშიც თვით განყოფილებას დაუჯდა ამ მიწების აღება და მოვლა. ხილის მოსავალი კარგი იყო და მან ომისგან დარბეულ მცხოვრებთ საკმაოდ დიდი შემოსავალი მისცა.

გარდა აჭარისა ბათომის განყოფილებამ მატერიალური დახმარება აღმოუჩინა ახლად დაპყრობილ მხარეებს. წარმომადგენელი გაგზავნა ჭანეთს და ათინეს რაიონში 800 ფუთი სიმინდი დაარიგა. მურღულის ხეობაში 1500 ფუთამდე სიმინდი გაგზავნა. განზრახული იყო ჭანეთისთვის უფრო ფართე დახმარების მოწყობა, მაგრამ რწმუნებულის უშოვნელობის გამო ჯერ შეფერხებულია. მატერიალური დახმარების აღმოჩენა ერთ დროს შეფერხებული იყო საოლქო კომიტეტის მოწერილობათა წყალობით, მაგრამ მთავარ გამგეობამ საკითხი აღძრა კავკასიის მთავარი კომიტეტის წინაშე და ჩვენ საშუალება გვეძლევა ძველებურად აღმოუჩინოთ დახმარება ლტოვილთ.

გარდა მატერიალური დახმარებისა ბათომის ოლქის ქართველ მაჰმადიანებისათვის გვაქვს 6 პირველ დაწყებითი სკოლა, 1 სააგრონომიო და 1 პრაქტიკული საზეინკლო მეფუტკრეობის ნაწილით. ადმინისტრაცია ხელს გვიშლიდა სკოლების გახსნის დროს. ჯერ იყო და კინტრიშის უბანი ომისაგან დაზარალებული არ არისო; შემდეგ სკოლების შენება რომ დავიწყეთ: ტატიანას კომიტეტის ფულით უძრავი ქონების შეძენის უფლება არა გაქვთო. ძლივს ყველა დაბრკოლება ძლეულ იქმნა და ჩვენი სკოლები, როგორც აჭარაში ისე კინტრიშის უბანში დამაკმაყოფილებლად მოქმედებენ. დაწვრილებით სკოლებს არ შევეხებით, რადგან ამ საკითხზე სპეციალური მოხსენება გვექნება.

ბათომის ოლქში (ქობულეთის რაიონში) საქველმოქ. საზოგადოებას აქვს საავათმყოფო, რომლის შესახებ თვით ექიმი მოგახსენებთ.

ბათომში გვაქვს კიდევ თავშესაფარი. დღეს თავშესაფარში 27 ბავშვია. ამათში 9 ქალია და 18 ვაჟი. არიან ლტოლვილნი ტრაპიზონიდან, რიზედან, ათინიდან, ვანიდან. უმრავლესობა ბათომის ოლქიდანაა. ბათომის საოლქო საბჭომ ჩვენი ხარჯთაღრიცხვები საზოგადოთ და თავშესაფარისა კერძოდ არ დაამტკიცა ძველი ხარჯთაღრიცხვით, რომელიც მთავარგამგეობასაც მიღებული აქვს. თავშესაფარი თვიურად 2 ათასი მანეთი ჯდება, ე. ი. თითო ბავშვი 40 მანეთი გვიჯდება. ჩვენ ამ უკანასკნელ ხანებში შევამცირეთ ხარჯთაღრიცხვა, დაჯდება 1302 მან., ე. ი. თითო ბავშვი 26 მან. 4 კ. ხალხს მოჰყავთ თავისი ბავშვები და გვენდობიან, რაც ადასტურებს ჩვენსა და მათ შორის კავშირის მთლიანობის განმტკიცებას. გარდა ამისა საქველმოქ. საზ. ბათომის განყოფილებამ აღმოუჩინა აჭარას იურიდიული დახმარება.

სულ დღემდის გამართულა 27 პროცესი. პასუხის გებაში ყოფილა მიცემული 255 კაცი. ამათგან გაუმართლებიათ 73 კაცი, ხოლო გაუმტყუნებიათ 182. სიკვდილით დასჯა მრავალს გადაუწყვიტეს, მაგრამ ერთის მეტი სისრულეში არ მოუყვანიათ. დან რჩენთ სასჯელი კატორღით და პატიმართა გამასწორებელ რაზმით შეუმსუბუქეს. პატარა პროცესები ეხლაც მეორდებიან. 18 ამ თვეს ბათომის საციხო სამხედრო სასამართლო ისპობა; იგი ინიშნება მეხუთე საარმიო კორპუსის სამხედრო სასამართლოთ და აჭარელთა პროცესიც დროებით შეჩერდება. თუ აჭარლები გაასამართლეს, ამისთვის თბილისიდან ჩამოვა საოლქო სამხედრო სასამართლოს სესია. ცნობები გვაქვს იმისაც, რომ გამოძიება სწარმოებს და პროცესები მოსალოდნელია.

ამ მრავალ ფეროვან დახმარებამ ხალხი იმდენად შემოგვაჩვია, რომ ყოველივე შინაური საქმეების გამოსაწყობათაც რჩევას ჩვენ გვკითხავენ. ძაფი ჩვენ და ქართველ მაჰმადიანებ შორის უკვე გაბმულია, რასაც დიდი ეროვნული მნიშვნელობა აქვს“. საზოგადო კრება ტაშით შეხვდა მომხსენებელს.

(შემდეგი იქნება)

წერილი რედ. მიმართ

ბ-ნო რედაქტორო!

უმორჩილესად გთხოვთ მოათავსოთ თქვენს პატივცემულ გაზეთ საქართველოში, რომ თელავის შემნახველ-გამსესხებელ ამხანაგობის, ესრედ წოდებულ, ოპოზიციის მიმართ საპროტესტო დეპეშას („საქართველო“ 14 ღვინობისთვე № 228) ხელს რომ აწერს ბ. პაატაშვილი, ეს მე არ გახლავართ.

სარევიზიო კომისიის წევრი **ივანე დ—ძე პაატაშვილი.**

რედაქტორ-გამომცემელი
ხანდრო. შანშიაშვილი

ამიერ-კავკასიის რკ. გზის
მატარებლების მიმოსვლა
(დრო ნაჩვენებია თფილისის)

თბილისიდან გადის:

ბათუმისკენ	საფ. № 3,	11.03	დილ.
„	სამგზ. № 9,	10.33	საღ.
ბაქოსაკენ	ჩქარ. № 6,	11.13	დილ.
„	სამგზ. № 8,	3.54	დღ.
„	საფ. № 4,	9.28	საღ.
ყარსისაკენ	სამგზ. № 4-3,	11.13	საღ.
თელავისაკენ	№ 4, 7 „	58 „	დილ.

თფილისში მოდის:

ბათუმიდან	სამგზ. № 10,	9.52	დილ.
„	საფ. № 4,	8.38	საღ.
ხაშ.-ბორჯ.	სამგზ. № 20,	7.43	დილ.
„	სამგზ. № 18,	10.12	საღ.
ბაქოდან	საფ. № 3,	10.08	დილ.
„	სამგზ. № 7,	4.12	საღ.
„	ჩქარ. № 5,	8.48	საღ.
თელავიდან	№ 3, . 7 „	58 „	საღ.

ს უ ს უ ნ ა ტ ი

ვისაც სურს ერთხელ და სამუდამოდ განიკურნოს ამ ავადმყოფობისაგან მუდამ უნდა ახსოვდეს, რომ მისი თავიდან მოშორება შეიძლება **სუსუნატის** წამლით პირველ-ხარისხოვანი „**გონოზანით**“. ეს წამალი სულ რამდენიმე დღეში ჰკურნავს დაძველებულ სუსუნატს. საშვალება **ნაცადია ტფილისის, რუსეთისა და საზღვარგარეთელ ექიმებისა და პროფესორების** მიერ და აღიარებულია საუკეთესო წამლად სუსუნატის მოსარჩენად.

ჩვენი გარანტია.

თუ თქვენთვის ეს საძნელო არ იქნება, გთხოვთ შეეკითხოთ **რომელსაც გსურთ ექიმს** ჩვენს აბებზე და ის აუცილებლად აგიხსნით, რომ ეს აბები საუკეთესო და რადიკალური საშვალებაა. საშვალება ერთნაირად ნაცადია მამაკაცებზეც და ქალებზეც. მაშ, ნუ ხარჯავთ დიდ ფულს უშედეგო წამლობაზე, რადგანაც 3 კოლოფი და სამი შუშხაპუნებით რომელიც წამალთან არის ერთად, სავსებით ჰკურნავს ავადმყოფს ამ მძიმე სენისაგან.

ერთი კოლოფი აბებისა ღირს 4 მან. და 3 შუშა შეშხაპუნებული ღირს ცხრა მან. სხვა ქალაქებში გაიგზავნება 3 მანეთის მიღების შემდგომ.

მიწერ-მოწერა და წამლის დაკვეთა შეიძლება მხოლოდ **რ. შმიდტ** თბილისი, თხინვალის ქუჩა № 12 отд. 3. მახლობლივ გოლოვინის პროსპექტისა და მეჯავოს ქუჩის.

Р. Шмидтъ, Тифлисъ, Тхинвалская ул. № 12 отд. 3.

პირადად ნახვა შეიძლება 2—5 საათამდე. წამალი იყიდება მთელი დღე. —300—

შეშის საწყობი
ნიკოლოზ იოს. ჭრელაშვილისა

ანდრიას ქუჩა, № 87. საუკეთესო ღირსების შეშა

უმცირესად ხელმისაწვდომ ფასად

საკუთარი ტყიდან

საწყობს აქვს გადამზიდავი ურმები და კისრულობს შინ მიტანასაც

(103—წ.) ტელეფონი 5—96.

საგალანტერიო მაღაზია
ერ. ივ. ჭავჭანიძისა და ი. ი. გველესიანისა

იმყოფება შუა ბაზარში, მანთაშევის ქარვასლაში.

იყიდება უოველგვარი საგალანტერიო საუკეთესო საქონელი:
ხელთქმულობა, ქოლგები და სხვა ახალ მოდის საქონელი

(101—წ.)

გ ა მ ო ი ც ა დ ა ი ყ ი დ ე ბ ა
კ. ოცხელის და ამხ. წიგნის მაღაზიაში
(ქუთაისში)

რუსული ენის პირველ დაწყებითი სახელმძღვანელო „Новое Слово“ ნაწ. I, მეორე გამოცემა. უხვად დასურათებული, შედგენილი **ხ. ოცხელის მიერ.** ფ. ყდით 2 აბაზი.

ამ წიგნის პირველ გამოცემას თითქმის ყველა ქართული პერიოდული გამოცემა (გარდა ჟურნ. „განათლებისა“) თანაგრძნობით შეხვდა.

პრაქტიკის მქონი მასწავლებლები გამოცდილების შემდეგ იმ დასკვნამდე მივიდენ, რომ „Новое Сслово“-თ სწავლებით მოწაფეები არაჩვეულებრივი ხალისით და წარმატებით ითვისებენ რუსულ ენას.

სასწავლო ოლქმა თანახმად მზრუნველის რჩევის დადგენილებისა ავტორს აცნობა ოლქის რეცენზენტის აზრი, სადაც სხვათა შორის ნათქვამია: Способъ разучиванія матеріала, предложенный составителемъ „Новаго слова“ имѣетъ несомнѣнныя достоинства, н умѣлое пользованіе имъ значительно оживитъ преподаваніе, а равно и усвоеніе дѣтьми русскаго языка... „Новое слово“ можетъ быть признано вполнѣ подходьщимъ руководствомъ для грузинскихъ народнихъ школъ“.

(თ.—225—20)

ქ. თბილისში, ოლღას ქ. № 6, ჟურნალ-გაზეთების კანტორა დ წიგ. მაღაზია

„განათლება“-ში

იყიდება ყოველგვარი ქართული წიგნები, მწერ. სურათები, ომის ქარტები რომლებიც გაეგზავნება მსურველთ მოთხოვნილებისთანავე.

პროვინციელ აგენტებს გაეგზავნება აგრეთვე ყველა ადგილობრივი ჟურნალ-გაზეთები: „თანამედროვე აზრი“, „საქართველო“, „ეშმაკის მათრახი“, „თეატრი და ცხოვრება“, „სახალხო ფურცელი“, „ზვირთი“, ჟურნ. „განათლება“ კავკაზსკოე სლოვო „თბილისის ლისტოკი“, „ორიზონი“, „მშაკი“ და „ხათაბალა“.

ფული და წერილები უნდა გამოიგზავნოს შემდეგი ადრესით: Тифлисъ почт. ящ. № 96, Сильвестру Р. Таварткиладзв.

ტელეგრამის ადრესი: Ольгинская 6. Таварткиладзе.

თევზის მრეწველნი
ძმ. ძეგველოვები

პუშკინის ქუჩა, საკუთ. სახ., № 9, ტელეფონი № 712.

ყოველ დღე მოგვდის საკუთარ და სავაჭრო სახლ. „დ. ჩაილოვის-შვილთ, საბრეწველოებიდან ახალი ქვირითის ხიზალადა, მცირე მარილიანი, შავი „მეშოსნა“ ხიზილალა, აგრეთვე ახალ-ახალი მტკვრის ზუთხი, თართი, ფარგა და ლოქო, გვაქვს აგრეთვე მიღებული ყოველგვარი კონსერვები და სარდინკები რუსეთის და საზღვარ-გარეთის ფირმებისა ხანგრძლივ ინახება.